

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Факультет гуманітарних та соціальних наук

Кафедра іноземної філології та перекладу

Магістерська робота

**ФОРМУВАННЯ ГУМАНІСТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ В УЧНІВ НА
УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ**

Виконав:

магістрант групи СОАМ-22зм
спеціальності «Середня освіта.

Мова та література (англійська)»

Пастушенко Олександр Леонідович

Науковий керівник: Хромова В.С., канд.пед н., доц.

Рецензент: Могельницька Л.Ф., канд. філол. н., доц.

Київ – 2023

Зміст

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ГУМАНІСТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ В УЧНІВ.....	6
1.1. Поняття гуманістичних цінностей.....	6
1.2. Роль вчителя в формуванні гуманістичних цінностей.....	10
1.3. Взаємозв'язок гуманістичних цінностей із соціокультурним контекстом.....	16
1.3.1. Культурна традиція та гуманістичні цінності: взаємозв'язок та вплив.....	16
1.3.2. Сучасність та гуманістичні принципи в освіті.....	17
1.3.3. Роль історії у формуванні гуманістичних цінностей.....	18
1.3.4. Міжкультурна толерантність та гуманістичні цінності.....	19
1.3.5. Соціальні виклики та гуманістичні орієнтири.....	20
Висновки до Розділу 1.....	22
РОЗДІЛ 2. ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК УРОКУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ТА ГУМАНІСТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ.....	24
2.1. Розвиток особистості учня на уроках іноземної мови.....	24
2.2. Сучасні підходи до викладання англійської мови.....	27
2.3. Вплив гуманістичних цінностей на процес вивчення англійської мови.....	37
Висновки до Розділу 2.....	44
РОЗДІЛ 3. ВПРОВАДЖЕННЯ ГУМАНІСТИЧНИХ ПІДХОДІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	46
3.1. Організація освітнього процесу, спрямованого на індивідуальний розвиток кожного учня.....	46
3.2. Застосування групових та індивідуальних завдань, які підтримують гуманістичний підхід.....	48

3.3. Результати дослідження.....	58
3.3.1. Аналіз змін у поведінці, мотивації та навчальних досягненнях учнів.....	58
3.3.2. Звіт про впровадження гуманістичних підходів на уроках англійської мови.....	62
Висновки до Розділу 3.....	63
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	67
Список використаних джерел.....	68

ВСТУП

Сучасна освіта визначається не лише передачею знань, але й відповідальністю за формування цінностей та розвиток особистості кожного учня. У цьому контексті, гуманістичні підходи в освіті стають ключовим елементом для забезпечення повноцінного і гармонійного розвитку молодого покоління. Зростання інтересу до гуманітарної складової освіти визначає потребу в подальшому вивченні взаємозв'язку між навчанням англійської мови та формуванням гуманістичних цінностей.

Дослідження, присвячене цій темі, відзначається **актуальністю** та має великий потенціал впливати на методологію навчання та сприяти розвитку особистості учнів, які будуть готові до викликів сучасного світу, де взаєморозуміння та людські цінності відіграють ключову роль.

Магістерська робота «Формування гуманістичних цінностей в учнів на уроках англійської мови» присвячена дослідженню впливу гуманістичних методів та педагогічних підходів на процес вивчення англійської мови серед учнів. Розглядаючи англійську мову як інструмент спілкування, вивчення її стає не лише академічною задачею, але й можливістю формувати цінності, розвивати та поглиблювати особистісний рівень учнів.

Гуманістичні цінності, такі як повага до кожної особистості, розвиток самоідентифікації, толерантність та взаємопідтримка, вирощуються не лише у контексті предмета, а й в процесі взаємодії учня з вчителем та спільнотою. Вивчення англійської мови стає не лише навчанням граматики та лексики, але й інструментом для розширення світогляду та формування громадянського суспільства.

Метою цієї магістерської роботи є вивчення та аналіз впливу гуманістичних методів на мотивацію, активність та особистісний розвиток учнів під час вивчення англійської мови. Вона спрямована на виявлення оптимальних стратегій використання гуманістичних підходів, щоб сприяти не лише ефективному навчанню мови, але й формуванню цілісної особистості учня. Для

досягнення зазначеної мети необхідно вирішити такі завдання:

- Здійснити огляд сучасних підходів до вивчення англійської мови та гуманістичної педагогіки.
- Здійснити спостереження за уроками, де використовуються гуманістичні методи, та фіксувати реакцію учнів.
- Визначити ключові аспекти, які пов'язані із використанням гуманістичних методів на уроках англійської мови.
- Розробити методичні матеріали, які включають гуманістичні підходи та спрямовані на стимулювання мотивації та активності учнів.
- Визначити позитивний вплив гуманістичних методів на мотивацію та активність учнів.
- Сформулювати практичні рекомендації для вчителів та педагогічних працівників щодо ефективного використання гуманістичних методів на уроках англійської мови.

Об'єкт дослідження магістерської роботи – навчальний процес з вивчення англійської мови в середніх школах.

Предмет дослідження – формування гуманістичних цінностей учнів під час вивчення англійської мови на уроках.

Для дослідження теми «Формування гуманістичних цінностей в учнів на уроках англійської мови» і вивчення впливу гуманістичних методів, використовувались різноманітні методологічні інструменти: спостереження (для фіксації взаємодії вчителя і учнів, рівня зацікавленості та активності), опитування (для вивчення особистісного розвитку та змін у мотивації учнів), контентний аналіз уроків (для ретельного аналізу матеріалів уроків, підготовлених з використанням гуманістичних методів та вивчення й порівняння педагогічних прийомів, що базуються на гуманістичних принципах), групові дискусії та фокус-груп (організація групових дискусій серед учнів та вчителів щодо їхнього відношення до гуманістичних цінностей, а також для детального розгляду вражень і думок учасників), аналіз особистісного зростання

(застосування психологічних тестів для вимірювання особистісного розвитку учнів та порівняння результатів до та після впровадження гуманістичних методів).

Ці методи були використані в комбінації для глибокого дослідження впливу гуманістичних підходів на уроках англійської мови та формування гуманістичних цінностей учнів.

Структура роботи. Логіка дослідження зумовила таку структуру магістерської роботи: вступ, 3 розділи, висновки, список використаних джерел, що налічує 50 позицій. Загальний обсяг роботи – 73 сторінки.

Результати даного дослідження можуть стати важливим внеском у розуміння взаємозв'язку між методикою викладання англійської мови та розвитком гуманістичних цінностей у сучасному освітньому середовищі.

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ГУМАНІСТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ В УЧНІВ

1.1. Поняття гуманістичних цінностей

В сучасному світі, на фоні швидкої технологічної та соціокультурної трансформації, гуманістичні цінності виявляються ключовим елементом спільної свідомості та визначають майбутнє нашого суспільства. Гуманізм, що має свої коріння в епоху Відродження, став важливою складовою культури та основною силою визначення людської гідності та розвитку [1; 2; 49].

Гуманізм визнає значення кожної людської особистості та наділяє її правами і свободами. Цінності, такі як свобода, рівність, толерантність та справедливість, є невід’ємними складовими гуманістичного світогляду [39; 40; 43].

Серед засад гуманізму – віра в розум та освіту як основний шлях до самовдосконалення. Ідея, що людина має не лише право, але і обов’язок вивчати світ і розвивати свої здібності, пронизує всі сфери гуманістичного способу мислення.

У сучасному суспільстві гуманістичні цінності знаходять вияв в різних сферах життя. У політиці це визнання прав та свобод кожного громадянина, у господарстві – створення умов для розвитку кожної особистості [2; 9; 13; 14]. Гуманістичний підхід орієнтований на побудову справедливого і рівноправного суспільства, де кожен має можливість реалізувати свій потенціал.

Однією з найважливіших сфер, де виявляються та формуються гуманістичні цінності, є освіта [12; 44]. В освіті гуманістичні цінності передбачають виховання не лише фахівців у певних галузях, а й високоморальних громадян, здатних до самовдосконалення та розуміння соціальних проблем. Поняття гуманізму в освіті є важливим керівним принципом, який направляє виховання та навчання на шляху до формування не лише фахівців, але й морально високоморальних особистостей (рис. 1.1) [15; 19; 22; 30; 35; 36].

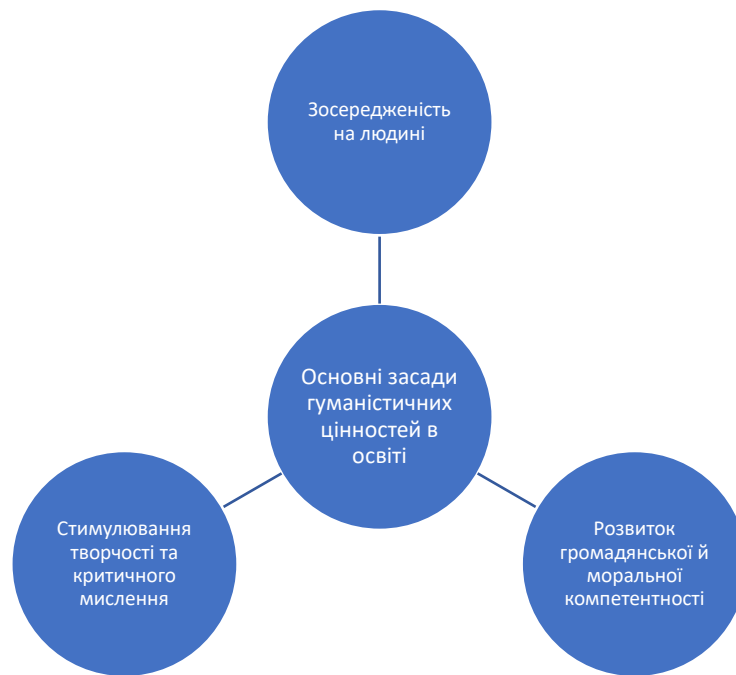

Рис. 1.1. Основні засади гуманістичних цінностей в освіті

Джерело: розроблено автором.

Гуманістична освіта ставить людину в центр освітнього процесу. Кожна особистість визнається за унікальну та неповторну, а завдання вчителя полягає в розвитку всіх аспектів особистості, враховуючи її індивідуальність.

Гуманістична освіта сприяє формуванню в учнів громадянської відповідальності, толерантності та моральних цінностей. Учні вивчають не лише предметні знання, а й розвиваються як особистості, здатні робити обґрунтовані моральні вибори. Громадянська компетентність – це здатність і бажання особистості брати активну участь у житті громади, розуміти та поважати права та свободи інших [27; 34; 33; 34]. Вона передбачає розвиток навичок громадянської відповідальності, аналізу суспільних явищ та уміння приймати обґрунтовані рішення.

Моральна компетентність визначається сукупністю моральних цінностей, які керують діями та вчинками особистості [20; 37]. Основними принципами моральної компетентності є чесність, справедливість, толерантність та етична відповідальність перед самим собою та суспільством.

Освіта визначається не лише передачею фактичних знань, але й

формуванням громадянської та моральної свідомості. Вчителі відіграють ключову роль у вихованні учнів, спонукаючи їх думати критично, аналізувати моральні ситуації та приймати обґрунтовані рішення.

Сучасні технології та методики навчання можуть стати потужним інструментом для розвитку громадянської та моральної компетентності [16; 18; 21; 31]. Використання інтерактивних платформ, віртуальних реальностей та глобального спілкування може допомогти учням краще розуміти світ та взаємозв'язки між людьми.

Однак, на шляху розвитку громадянської та моральної компетентності існують виклики. Зміни в суспільстві, культурні диференціації та етичні питання стають завданням для освітніх систем. Забезпечення рівного доступу до якісної освіти та підтримка учнів у розвитку їхніх особистих цінностей є важливим завданням.

Розвиток громадянської та моральної компетентності в освіті є процесом, який формує не лише ерудованих громадян, але і морально відповідальних особистостей [23; 25; 26]. Освіта повинна бути не лише джерелом знань, але й майданчиком для формування цінностей, які сприятимуть розвитку справедливого та толерантного суспільства.

Гуманістична освіта, що ґрунтується на ідеї поваги до людської гідності та індивідуальності, визначається акцентом на розвитку творчих здібностей та критичного мислення учнів. Цей підхід стає ключовим елементом формування не лише знань, а й особистісних якостей, необхідних для успішної адаптації у сучасному суспільстві.

Гуманістична освіта вбачає особистість учня як унікальну та творчу. Замість традиційного підходу, що зорієнтований лише на передачу інформації, гуманістична освіта ставить перед собою завдання розкриття потенціалу кожної особистості через розвиток творчих здібностей [8; 11; 43; 48].

У гуманістичній освіті, вчителі використовують різноманітні методи та підходи, які сприяють стимулюванню творчості учнів [17; 20; 37; 38]. Проєкти, ігри, дискусії, творчі завдання — усі ці методи сприяють активному залученню

учнів до освітнього процесу та розвитку їхньої творчої уяви.

Гуманістична освіта надає великого значення розвитку критичного мислення. Учні навчаються аналізувати інформацію, визначати причинно-наслідкові зв'язки, висувати аргументовані думки та приймати обґрунтовані рішення. Це навички, які не лише корисні в навчанні, але і необхідні в реальному житті.

Однією з переваг гуманістичної освіти є індивідуальний підхід до кожного учня [24]. Вчителі стежать за інтересами та потребами учнів, створюючи умови для їхнього особистісного розвитку та творчого самовираження.

Гуманістична освіта готує учнів до викликів сучасності, де творчість та критичне мислення є ключовими компетентностями [26]. Вони стають не лише споживачами інформації, а й активними творцями знань, здатними критично оцінювати і вносити власний внесок у розвиток суспільства.

Гуманістична освіта, спрямована на розвиток творчих здібностей та критичного мислення учнів, не лише формує глибокі та стійкі знання, а й готує нове покоління до активної участі у формуванні майбутнього [28; 29]. Цей підхід відкриває шлях до самореалізації та дозволяє кожній особистості розкрити свій потенціал у повному обсязі.

У гуманістичній освіті, вчителі виступають не лише як носії знань, але і як наставники, які сприяють особистісному зростанню учнів. Взаємодія вчителя та учня побудована на взаємоповазі, відкритості та взаєморозумінні.

Сучасний світ, з його стрімкими змінами, ставить перед гуманістичною освітою численні виклики. Зокрема, інтеграція технологій вимагає балансу між традиційними методами та інноваціями, а глобалізація викликає необхідність розвивати міжкультурну компетентність.

Гуманістичні цінності в освіті – це не тільки теоретичний концепт, але й практична основа для створення гармонійного суспільства [41; 42]. Вони надають освіті сенс і наповнюють її значущістю. Збереження та поширення гуманістичних цінностей у сфері освіти – це не тільки завдання педагогів, а й відповідальність кожного члена суспільства за майбутнє, що будується на основі

людської гідності та розвитку.

Попри важливість гуманістичних цінностей, сучасні реалії ставлять їх під сумнів. Технологічний розвиток, хоча й приніс безліч нових можливостей, водночас постає як виклик для приватності та етики. Глобалізація призводить до конфліктів між культурами та цінностями.

Збереження гуманістичних цінностей вимагає поєднання традиційних підходів та новітніх технологій [5; 6; 50]. Наприклад, освіта повинна вдосконалюватися разом з розвитком технологій, а правова система – адаптуватися до викликів цифрової ери.

Як вже зазначалося, гуманістичні цінності – це не просто слова, а основа для побудови гармонійного та справедливого суспільства [10; 45; 47], адже вони наділяють людину сенсом і визначають її місце у світі. Збереження та розвиток цих цінностей в сучасному світі вимагають спільних зусиль громадян, лідерів та інституцій. Гуманізм залишається ключовим елементом нашого спільного шляху до прогресу та гідності.

1.2. Роль вчителя в формуванні гуманістичних цінностей

Гуманістичні цінності, зосереджені на повазі до гідності кожної особистості та її індивідуальних можливостей, визнають роль вчителя як визначальний фактор у їхньому формуванні. На думку науковців, важливість цієї ролі полягає в тому, що вчитель впливає не лише на освітній процес, а й на особистісний розвиток учня, вироблення його цінностей та відношення до світу (рис. 1.2) [3; 7].

Рис. 1.2. Роль вчителя у формуванні гуманістичних цінностей

Джерело: сформовано автором.

Однією з ключових ролей вчителя у формуванні гуманістичних цінностей є функція ментора та навігатора. Відчуття підтримки та розуміння з боку вчителя допомагає учневі розкрити свій потенціал та навчатися прагнути до вищих гуманістичних ідеалів [17; 38].

Розвиток гуманістичних цінностей серед учнів визначається не лише передачею знань, але й активною роллю вчителя у їхньому вихованні. Однією з ключових функцій вчителя у цьому процесі є роль ментора та навігатора, який визначає напрямок і сприяє особистісному зростанню учнів.

Вчителя можна уявити як ментора, який не лише ділиться знаннями, але і вислуховує, направляє та надає підтримку в особистісних питаннях. Менторство у гуманістичній освіті передбачає створення атмосфери взаємної довіри, де учень відчуває, що його думка має значення [17; 37].

Вчителі також виступають як навігатори, які допомагають учням орієнтуватися в світі і визначати власний шлях. Шлях самовизначення, власної мети та цінностей може бути неоднозначним, і вчитель, як навігатор, допомагає

учням знаходити власний курс.

Менторство в гуманістичній освіті також передбачає створення психологічної безпеки для учнів [5; 50]. Вчителі, виступаючи у ролі менторів, створюють емоційно підтримуюче середовище, де учні можуть відчувати себе комфортно для висловлення власних думок та переживань.

Ментор, враховуючи гуманістичні цінності, стимулює учня до рефлексії та аналізу. Важливо допомагати учневі розуміти власні цінності, переконання та розвивати критичне мислення. Вчитель, як ментор та навігатор, сам є прикладом для наслідування [46; 48].

Його власні цінності, етичний стандарт та гуманістичний підхід впливають на формування цінностей учнів.

Роль вчителя як ментора та навігатора важлива у формуванні гуманістичних цінностей. Забезпечуючи психологічну підтримку, стимулюючи творчий та критичний розвиток, вчитель допомагає учням розкрити свій потенціал та вирости у відповідальних громадян з вираженими гуманістичними цінностями.

В сучасному світі, де різноманіття є не лише реальністю, але й цінністю, вчителі відіграють критичну роль у формуванні учнівської поваги до різноманіття та толерантності. Це завдання не тільки викликає усвідомлення різниць, але й виховує в учнів здатність поважати та приймати різноманітність, що є ключовими елементами гармонійного суспільства.

Вчителі впливають на формування поваги до різноманіття, створюючи в класі атмосферу, де учні усвідомлюють та цінують різні культурні, етнічні, соціальні та інші цінності. Інформаційна робота вчителя дозволяє розширити кругозір учнів та розкрити перед ними всю палітру людської різноманітності.

Вчителі грають роль фасилітаторів емпатії та розуміння. Сприяючи обміну думками, ідеями та традиціями між учнями, вони розвивають в них навички слухання та взаєморозуміння. Важливим аспектом є створення вчителями безпечного простору для висловлення. Колектив, де учні можуть вільно ділитися своїми думками, досвідом та турбуванням, сприяє взаєморозумінню та

формуванню толерантного середовища [4; 9].

Вчителі також мають вплив на створення інклюзивної освіти та впровадження відповідної освітньої програми. Інклюзивна освіта розглядає різниці як можливість, а не перешкоду, і надає учням з різними потребами можливість активної участі в освітньому процесі. Вчителі, як моделі толерантності, відображають у своїх вчинках та взаємодії з іншими людьми готовність приймати та поважати різниці [32; 34]. Їхні приклади сприяють формуванню позитивних стереотипів та вихованню толерантних громадян.

Вчителі, як ключові агенти у формуванні поваги до різноманіття та толерантності, мають величезний вплив на менталітет та ціннісні орієнтації молодого покоління. Їхня роль полягає не лише у навчанні предметних знань, але і у створенні освітнього середовища, де різноманітність вважається невід'ємною та цінною частиною нашого суспільства.

Гуманістична освіта визначається не лише передачею знань, але і акцентом на розвиток творчих здібностей учнів. Цей підхід сприяє тому, щоб освіта не була лише процесом навчання, але й відкривала перед учнями можливості самовираження, творчості та саморозвитку.

В гуманістичному підході вчителі виступають як фасилітатори творчості, сприяючи учням у виявленні і розвитку їх творчих здібностей [27; 33]. Різноманітні методи, такі як групові проєкти, творчі завдання та стимулюючі питання, викликають у учнів бажання досліджувати та творити.

Гуманістичний підхід передбачає індивідуалізацію навчання. Вчителі враховують унікальні здібності та інтереси кожного учня, надаючи можливості для самостійного вираження ідей та творчого розвитку.

Важливим аспектом гуманістичного підходу є створення творчого середовища. Класні кімнати, де панує атмосфера довіри та підтримки, сприяють розкриттю творчих потенцій учнів.

Гуманістична освіта сприяє не лише розвитку творчих виразних форм, але і розумінню учнями процесів, які вони вивчають [8; 11]. Стимулювання критичного мислення та аналітичних навичок сприяє учнівській спроможності

розуміти та аналізувати оточуючий світ. Гуманістична освіта вбачає активне самовираження. Учні мають можливість обирати теми для досліджень, творчих проєктів та висловлювань, що стимулює їхній творчий підхід до навчання.

У гуманістичному підході вчителі акцентують на розвитку емоційного інтелекту учнів. Сприяючи розумінню та вираженню власних емоцій, учні стають більш творчими та емпатичними особистостями [4; 12; 13].

Гуманістичний підхід до освіти розглядає учнів як активних учасників освітнього процесу, сприяючи розвитку їх творчих здібностей. Цей підхід не лише надає можливість вивчати факти, але й стимулює розвиток індивідуального підходу, творчості та критичного мислення у кожного учня.

Роль вчителів в освітньому процесі перевищує лише передачу знань; вони є керівниками, що впливають на особистісний розвиток учнів. Ця функція вчителів важлива, оскільки вона спрямована на формування не тільки академічного, але й особистісного потенціалу учнів (рис. 1.3).

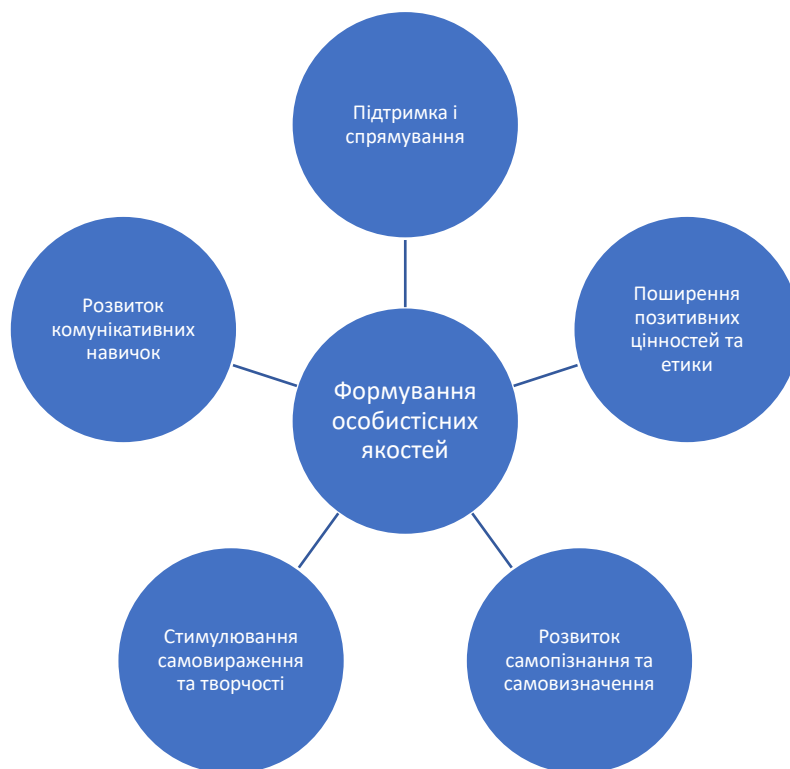

Рис. 1.3. Аспекти формування особистісного потенціалу учнів

Джерело: сформовано автором.

Вчителі є підтримкою та спрямовуючими фігурами для учнів. Своєчасні поради, позитивний зворотний зв'язок та важливі рекомендації вчителів сприяють правильному напрямку особистісного розвитку.

Вчителі активно працюють над формуванням особистісних якостей учнів, таких як відповідальність, самодисципліна, емпатія та інші. Це стає основою для становлення цілеспрямованих та врівноважених особистостей. Вчителі впливають на розвиток комунікативних навичок учнів, навчаючи їх ефективно взаємодіяти з оточуючим світом [14]. Це охоплює навички спілкування, слухання та висловлення власних думок.

Вчителі стимулюють самовираження та творчість, надаючи учням можливість виражати свої ідеї та переконання. Це розвиває у них впевненість та вміння висловлювати себе.

Важливою частиною ролі вчителя є створення умов для самопізнання та самовизначення учнів. Вони допомагають учням зрозуміти свої інтереси, цінності та здібності, що є основою для подальшого розвитку [31].

Вчителі виступають як приклади для наслідування в плані позитивних цінностей та етики. Їхні дії та вчинки формують в учнів моральні цінності, що сприяє їхньому виростанню в сумлінних громадян. Роль вчителів у процесі особистісного розвитку учнів є важливою та багатогранною. Їхнє впливове керівництво сприяє формуванню гармонійних, самовизначених та відповідальних особистостей, готових до викликів життя.

Однаково важливою є роль вчителя як зразка гуманістичних цінностей. Він стає взірцем для наслідування, втілюючи в собі принципи поваги, толерантності та гідності. Вчителі, які виступають як зразок гуманістичних цінностей, відіграють ключову роль у формуванні гуманістичного середовища в закладах освіти [9; 12; 13]. Їхні вчинки, відносини з учнями та ставлення до різноманітності стають основою для виховання гармонійних, добросовісних та відповідальних громадян.

Отже, роль вчителя в формуванні гуманістичних цінностей є неоціненною. Він не лише передає знання, але й формує характер та ціннісні орієнтації своїх

учнів. Вчителі, які розуміють важливість гуманістичних цінностей, можуть впливати на становлення громадян, готових до будівництва справедливого та толерантного суспільства.

1.3. Взаємозв'язок гуманістичних цінностей із соціокультурним контекстом

1.3.1. Культурна традиція та гуманістичні цінності: взаємозв'язок та вплив. Гуманістичні цінності, що покладають акцент на повагу до особистості, розвиток індивідуальності та підтримку творчості, мають нерозривний зв'язок із соціокультурним контекстом [16; 18; 21]. Сприйняття та втілення цих цінностей в суспільстві формується під впливом культурних, історичних та соціальних факторів.

Соціокультурний контекст визначає культурні традиції, які впливають на сприйняття гуманістичних цінностей. У культурах, де цінність приділяється індивідуальному розвитку та толерантності, гуманістичні ідеї знаходять більш активне втілення в освіті та суспільстві загалом. Культурна традиція є ключовим фактором у формуванні системи цінностей у суспільстві. Вона впливає на те, які цінності вважаються важливими та прийнятними для групи людей, і які цінності передаються з покоління в покоління.

Гуманістичні цінності, такі як повага до індивідуальності, толерантність та визнання прав людини, можуть бути впроваджені або суперечити культурним традиціям. В культурах, які акцентують на спільноті або авторитарних структурах, прийняття гуманістичних цінностей може зустрічати опозицію [27; 32; 33; 34].

Релігійні традиції часто визначають моральні та етичні норми в культурі. Гуманістичні цінності можуть або взаємодіяти, або суперечити релігійним поглядам, що має великий вплив на те, наскільки ці цінності приймаються в конкретному суспільстві.

Культурна традиція визначає підходи до освіти. Гуманістичні цінності виявляються в підтримці індивідуального розвитку, толерантності та критичного

мислення. Освітні системи, які враховують ці гуманістичні принципи, можуть сприяти створенню освітнього середовища, сприятливого для розвитку особистості.

Культурна традиція також відображається у формах мистецтва та архітектури. Гуманістичні цінності можуть виявлятися в сприйнятті краси, розумінні ролі індивіда та важливості толерантності в мистецьких вираженнях.

Отже, взаємозв'язок гуманістичних цінностей із культурною традицією є глибоким і багатогранним. Культурні норми та переконання визначають прийняття та втілення гуманістичних ідей у конкретному суспільстві, роблячи це питання культурно зумовленим і залежним від історії, вірувань та цінностей, які визнаються у цій культурі.

1.3.2. Сучасність та гуманістичні принципи в освіті. У сучасному світі гуманістичні принципи в освіті набувають особливого значення, враховуючи потреби сучасного суспільства та високий рівень розвитку технологій. Гуманістичний підхід став важливим чинником формування відкритого та гнучкого навчального середовища.

Сучасна освіта визнає унікальність індивіда та важливість індивідуалізації навчання. Гуманістичні принципи акцентують на потребах кожного учня, стимулюючи різноманітність підходів, методів та матеріалів для оптимального розвитку кожної особистості.

Сучасний погляд на освіту визнає важливість емоційного інтелекту. Гуманістичні принципи сприяють розвитку емоційного інтелекту учнів, навчаючи їх розпізнавати, розуміти та ефективно виражати власні емоції.

Гуманістичні принципи висувають ідею, що навчання повинно бути цікавим для учнів. Вони підтримують розвиток цікавості до знань та стимулюють учнів до самостійного дослідження.

Сучасні технології активно використовуються для підтримки гуманістичних принципів в освіті. Вони створюють можливості для інтерактивного навчання, індивідуалізованих підходів та сприяють доступності знань [27; 32].

Гуманістичні принципи в освіті відображають вимоги сучасного суспільства до розвитку особистості та готовності учнів до подальшого навчання та саморозвитку. Сучасна освіта акцентує на індивідуалізації, творчості та розвитку всебічної особистості, ставлячи гуманістичні цінності в центр освітнього процесу.

1.3.3. Роль історії у формуванні гуманістичних цінностей. Історія виступає важливим фактором у формуванні гуманістичних цінностей, які акцентують на повазі до особистості, індивідуальному розвитку та гідності людини. Розглянемо, як історія сприяє формуванню цих цінностей. Історія переносить нам спадщину великих гуманістів, таких як Еразм Роттердамський, Джованні Піко делла Мірандола, та інших, чії ідеї і філософія внесли значний вклад у гуманістичний погляд на світ. Студіюючи їхні твори та думки, ми отримуємо знання про те, як ці видатні постаті вбачали гідність людини та її роль у суспільстві.

Історія також служить прикладом негативних наслідків, що виникають від відсутності гуманістичних цінностей. Події, такі як геноциди, війни та порушення прав людини, нагадують нам про важливість поважання гідності та прав кожної особистості [32; 34].

Історія відіграє ключову роль у становленні концепції прав людини. Суспільні рухи, революції та боротьба за гідність і свободу відзначаються у величезній кількості історичних етапів, які покликані забезпечити права і свободи кожної людини.

Епоха Відродження в історії Європи відіграла ключову роль у відродженні гуманістичних ідей. Тоді артисти, філософи та вчені активно вивчали класичні твори, відновлюючи захоплення античною культурою та гуманістичним поглядом на людину.

Історія містить численні приклади героїзму та толерантності в обличчі адверситетів. Люди, які виступають на захист гідності та прав людини, стають відомими постатями, які надихають нас на наслідування їхнього прикладу.

З розвитком засобів комунікації та глобалізації, ідеї гуманізму та

гуманістичні цінності легше розповсюджуються в усьому світі. Обмін досвідом та ідеями вирішується усвідомленням глобальної спільності та необхідності поважати права та гідність всіх [18; 21; 31].

Історія є не лише пам'ятником минулого, але і джерелом важливих уроків, які вчать нас поважати гідність кожної особистості. Вивчення історії допомагає нам розуміти, як гуманістичні цінності формувались і розвивались, а також стають частиною нашої спільної людської спадщини.

1.3.4. Міжкультурна толерантність та гуманістичні цінності. Міжкультурна толерантність і гуманістичні цінності взаємодіють, утворюючи основу для гармонійного співжиття в різноманітному світі. Розгляньмо, як ці два поняття взаємодіють та взаємопосилуються (рис. 1.4).

Рис. 1.4. Взаємодія міжкультурної толерантності та гуманістичних цінностей

Джерело: сформовано автором.

1. Засудження расизму та дискримінації. Гуманістичні цінності покликані засуджувати будь-які форми расизму та дискримінації. Вони вчать повазі до всіх людей, незалежно від їхньої расової, етнічної чи культурної приналежності.

2. Визнання культурного розмаїття. Міжкультурна толерантність охоплює визнання та повагу до культурного розмаїття. Гуманістичні цінності також підтримують ідею, що кожна культура має свою унікальність і важливість.

3. Збереження ідентичності та взаєморозуміння. Гуманістичні цінності сприяють збереженню ідентичності кожної особистості, водночас підтримуючи взаєморозуміння та співпрацю між різними культурами.

4. Розвиток емпатії та відкритості до іншого. Міжкультурна толерантність спонукає до розвитку емпатії та відкритості до інших культур. Гуманістичні цінності підкреслюють важливість співчуття та готовності розуміти становище інших людей.

5. Боротьба за справедливість та рівність. Гуманістичні ідеї активно підтримують боротьбу за справедливість та рівність. Це охоплює боротьбу проти соціальних нерівностей, неправди та обмежень, що можуть виникати з приводу культурних різниць.

6. Обмін знанням та досвідом. Міжкультурна толерантність і гуманістичні цінності сприяють обміну знанням та досвідом між різними культурами. Це створює сприятливі умови для взаєморозуміння та співпраці.

7. Запобігання конфліктам та злобі. Гуманістичні цінності та міжкультурна толерантність спрямовані на запобігання конфліктам та злобі, сприяючи мирному співіснуванню різних культур [27; 33].

Отже, міжкультурна толерантність і гуманістичні цінності взаємопосилюються, сприяючи створенню відкритого та справедливого суспільства, де різні культури можуть існувати у гармонії, а гідність кожної особистості визнається та поважається.

1.3.5. Соціальні виклики та гуманістичні орієнтири. У сучасному світі існує безліч соціальних викликів, від яких залежить якість життя людей та характер суспільства в цілому. Гуманістичні орієнтири, орієнтовані на повагу до людини та розвиток її потенціалу, можуть стати основою для розв'язання цих проблем [33; 34].

1. Боротьба з бідністю та соціальною нерівністю. Гуманістичні цінності

ставлять перед собою завдання забезпечити всім гідність та рівні можливості. Боротьба з бідністю та соціальною нерівністю стає пріоритетним завданням для створення справедливого суспільства, де кожна людина може розвивати свій потенціал.

2. *Гуманістична освіта для розвитку спільноти.* Освіта, зорієнтована на гуманістичні принципи, є ключовим інструментом для розвитку сучасної спільноти. Гуманістичне навчання сприяє формуванню критичного мислення, толерантності та готовності допомагати іншим.

3. *Забезпечення медичного обслуговування та гідної старості.* Гуманістичні орієнтири вказують на важливість забезпечення якісного медичного обслуговування та гідного старіння. Суспільство повинно створити умови для того, щоб кожна людина, незалежно від віку, мала доступ до необхідної медичної допомоги та підтримки.

4. *Підтримка прав людини та гендерної рівності.* Гуманістичні цінності вимагають поваги до прав людини та гендерної рівності. Боротьба за справедливість та запобігання дискримінації ґрунтуються на ідеї поважання гідності кожної особистості.

5. *Соціальна інтеграція та підтримка вразливих груп.* Гуманістичні орієнтири підтримують ініціативи щодо соціальної інтеграції та підтримки вразливих груп населення, таких як біженці, інваліди чи бездомні. Створення сприятливого середовища для цих груп сприяє реалізації їхнього потенціалу та гідного життя.

6. *Збереження екології та економічна справедливість.* Гуманістичні цінності визнають важливість збереження екології для благополуччя всіх життєвих форм на планеті. Економічна справедливість, що розподіляє ресурси з урахуванням потреб кожної людини, є невід'ємною частиною гуманістичної парадигми.

7. *Конструктивний діалог та мирне вирішення конфліктів.* Гуманістичні цінності сприяють конструктивному діалогу та мирному вирішенню конфліктів. Замість насильства і ворожнечі, суспільство має домагатися взаєморозуміння та

співпраці для вирішення суперечностей [16; 18; 21; 31].

Сучасне суспільство стикається з численними викликами, і гуманістичні орієнтири можуть служити компасом для визначення пріоритетів та вирішення цих проблем. Спрямовані на повагу до людини, ці цінності створюють умови для справедливого, гідного та гармонійного розвитку суспільства.

Отже, взаємозв'язок гуманістичних цінностей із соціокультурним контекстом є невід'ємним. Гуманістичні принципи та ідеї отримують своє втілення в освіті, мистецтві, взаємодії між людьми та суспільних цінностях, що визначаються конкретним соціокультурним середовищем.

Висновки до Розділу I

Розділ, присвячений теоретичним засадам дослідження гуманістичних цінностей в учнів, розкриває комплексний підхід до вивчення цього важливого аспекту освітнього процесу. Нижче подані основні висновки, що можуть слугувати підсумком даного розділу.

Гуманістичні цінності визнають гідність та унікальність кожної особистості. Вони стають основою для побудови ефективного та підтримуючого освітнього середовища, де кожен учень може розкрити свій потенціал.

Вивчення гуманістичних цінностей в освіті сприяє розвитку різних аспектів особистості учня. Сприяючи самовираженню, емпатії та розвитку критичного мислення, ці цінності глибоко впливають на формування особистості учня.

Гуманістичні цінності інтегруються в процеси навчання та виховання, створюючи систему цінностей, яка сприяє гармонійному розвитку учнів. Вони формують міцну основу для вивчення предметів та розвитку міжособистісних відносин.

Вчителі виступають агентами передачі та втілення гуманістичних цінностей у класі. Їхня роль полягає в створенні стимулюючого та підтримуючого середовища, де учні можуть відчувати свою важливість та розвиватися як особистості.

Гуманістичні цінності можуть бути вивчені в контексті різних предметів та предметних областей. Вони не є відокремленими від освітнього процесу, але, навпаки, інтегруються в різні сфери навчання.

Вивчення гуманістичних цінностей сприяє формуванню соціальної відповідальності та громадянського самосвідомлення. Учні навчаються розуміти свою роль у суспільстві та розвивати відповідальне ставлення до своїх дій.

Загальний висновок з даного розділу полягає в тому, що гуманістичні цінності грають ключову роль у формуванні освітнього середовища та розвитку учнів. Вони є не лише основою для навчання, але і важливим елементом, який сприяє гармонійному особистісному росту кожного учня.

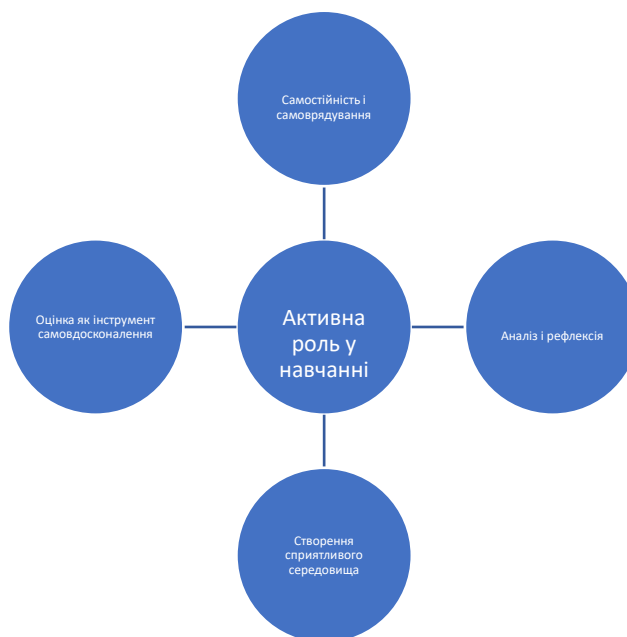
РОЗДІЛ II. ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК УРОКУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ТА ГУМАНІСТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ

2.1. Розвиток особистості учня на уроках іноземної мови

Урок англійської мови в контексті гуманістичних цінностей стає не лише засобом вивчення іноземної мови, а й платформою для глибокого особистісного розвитку учнів. Засади гуманізму вносять важливий внесок у формування позитивного середовища, емпатії та особистісної автономії [1; 49] на уроках англійської мови. Гуманістичний підхід сприяє розвитку комунікативних навичок учнів на уроках англійської мови.

Важливість спілкування та взаєморозуміння в контексті гуманістичних цінностей робить мовні заняття ефективним інструментом для розвитку міжособистісних відносин. Гуманістичні цінності покладають акцент на визнання та розвиток індивідуальних здібностей учнів [8; 11]. На уроках англійської мови, цей підхід дозволяє враховувати унікальність кожного учня, сприяючи його самовираженню та самовизначенню.

Гуманістичний підхід в уроках англійської мови сприяє створенню емоційно безпечного середовища. Вчителі, визначаючи індивідуальні потреби та враховуючи емоційний стан учнів, допомагають встановити позитивне ставлення до навчання. Гуманістичний підхід на уроках англійської мови сприяє розвитку критичного мислення та самооцінки. Сприйняття учня як активного учасника у освітньому процесі спонукає його до аналізу та самовдосконалення. Іншими словами, концепція сприйняття учня як активного учасника у освітньому процесі визначається педагогічною філософією, яка підкреслює активну роль учнів у власному навчанні та розвитку. Ця концепція спонукає учнів до аналізу, самопізнання та самовдосконалення (рис. 2.1).

Рис. 2.1. Ключові аспекти концепції сприйняття учня як активного учасника в освітньому процесі

Джерело: розроблено автором.

Активна роль у навчанні полягає в тому, що учні розглядаються як активні учасники освітнього процесу, здатні взяти на себе відповідальність за своє власне навчання. Вони не просто приймають інформацію, але активно взаємодіють з нею, прагнучи зрозуміти та використовувати нові знання.

Самостійність і самоврядування спирається на те, що учні розвивають навички самостійності та самоврядування. Вони можуть визначати свої навчальні цілі, обирати методи навчання, а також оцінювати свій власний прогрес.

Аналіз і рефлексія полягає в тому, що учні навчаються аналізувати власний освітній процес та взаємодію зі знаннями. Це може охоплювати регулярну рефлексію, самооцінку та пошук шляхів для вдосконалення своєї навчальної діяльності.

Створення сприятливого середовища для навчання ґрунтується на тому, що вчителі створюють середовище, що сприяє активності та саморозвитку. Це може рхрплювати інтерактивні методи викладання, сприяння обговоренням та

співпраці між учнями.

Оцінка визначається не лише як спосіб визначення знань, але і як інструмент для самовдосконалення. Учні здатні використовувати зворотний зв'язок та оцінки для покращення свого навчання.

Отже, цей підхід підкреслює важливість розвитку критичного мислення, самоуправління та самовизначення, що відповідає сучасним підходам до навчання та сприяє глибокому засвоєнню знань. У результаті учні розвивають навички, які можуть використовувати в усьому житті, а не тільки під час періоду навчання.

Літературні твори на уроках англійської мови можуть стати інструментом для формування гуманістичних цінностей. Діалоги та сюжети дозволяють висвітлювати етичні питання, розвивати емпатію та відкривати діалог про важливі аспекти життя та людських взаємин. Ось декілька вправ, які можна використовувати для формування гуманістичних цінностей:

- Аналіз персонажів: попросіть учнів аналізувати персонажів літературних творів з точки зору їхніх моральних принципів, вчинків та взаємин з іншими персонажами. Які цінності та принципи вони представляють?
- Обговорення моральних питань: обирайте літературні тексти, які порушують моральні аспекти та етичні дилеми. Підтримуйте обговорення з учнями про те, як вони б вчинили в аналогічних ситуаціях.
- Творче висловлення емпатії: попросіть учні відобразити свою емпатію до персонажів, писати щодо їхніх почуттів та внутрішніх конфліктів. Це сприяє розвитку співчуття та розумінню різноманітності людських доль.
- Рольова гра: сценічно відтворіть ключові сцени з літературних творів та дозвольте учням відчувати себе в ролі персонажів. Це розвиває здатність до розуміння різних точок зору та сприяє розвитку спілкування.
- Порівняльний аналіз творів: дозвольте учням порівнювати та контрастувати різні літературні твори з точки зору їхньої гуманістичної спрямованості. Які цінності спільні або різні в різних творах?

- Створення власних творів: надихайте учнів створювати свої власні літературні твори, в яких вони можуть виражати свої погляди на гуманістичні цінності та етичні принципи.

Ці вправи можуть допомагати учням не лише розвивати мовні навички, але й сприяти їхньому вихованню в дусі гуманістичних цінностей, таких як повага до інших, розуміння та підтримка.

Отже, гуманістичний підхід на уроках англійської мови сприяє розвитку не лише мовних навичок, але і формує особистісні якості учнів. Створення емпатичного, підтримуючого середовища та визнання індивідуальності кожного учня робить цей процес важливим чинником в їхньому загальному особистісному рості.

2.2. Сучасні підходи до викладання англійської мови

Сучасна освітня парадигма вимагає нових підходів до викладання англійської мови, щоб забезпечити ефективне навчання та розвиток учнів. Нові технології, психологічні дослідження та міжкультурна взаємодія визначають сучасні підходи, що сприяють глибокому засвоєнню мови та розвитку критичного мислення [8; 11].

Комунікативний підхід. Комунікативний підхід є ключовим в сучасному викладанні англійської мови. Замість акценту на граматичних структурах, цей підхід ставить учнів у реальні ситуації спілкування. Заняття спрямовані на розвиток учнівських комунікативних навичок та вміння ефективно висловлювати свої думки.

Основні принципи комунікативного підходу:

1. Спрямованість на спілкування: основна мета – розвинути учнівську здатність ефективно висловлювати свої думки та розуміти інших у реальних ситуаціях спілкування.

2. Контекстуальне вивчення: Уроки орієнтовані на вивчення мови в конкретних контекстах, що дозволяє учням легше засвоювати та застосовувати нові структури та вирази.

3. Активна участь учнів: Учні стають активними учасниками уроку, і викладання орієнтоване на їхню самостійність у вираженні власних думок та ідей.

4. Реальні ситуації комунікації: Заняття спрямовані на створення умов, що найбільше нагадують реальні ситуації комунікації, щоб учні могли впроваджувати отримані навички в реальному житті.

Комунікативні завдання та активності:

1. Рольові ігри: Учні грають різні ролі в сценаріях, що дозволяє їм використовувати мову в конкретних життєвих ситуаціях.

2. Дискусії та обговорення: Активно залучаючи учнів у дискусії на різноманітні теми, вчителі стимулюють розвиток висловлювання власних думок та аргументації.

3. Проекти та практичні завдання: Застосування мови у вирішенні конкретних завдань та проєктів, наприклад, створення презентацій чи інтерв'ю, допомагає учням набувати реальний досвід використання мови.

Оцінювання за комунікативним підходом:

1. Оцінювання комунікативних здібностей: Оцінка спрямована на комунікативні навички учнів, такі як здатність ефективно висловлювати думки, слухати та взаємодіяти в різних ситуаціях.

2. Автентичні завдання: Використання завдань, що відображають реальний комунікативний контекст, надає оцінці більше об'єктивності та реалізму.

3. Формативне оцінювання: Постійне формативне оцінювання включає обговорення та відгуки, що сприяє постійному вдосконаленню учнівських навичок.

Отже, комунікативний підхід у навчанні англійської мови визнає важливість не лише мовних структур, але і спілкування як основного елемента вивчення. Цей підхід активізує учнівську діяльність, створює мовні ситуації, що максимально наближені до реальних, та сприяє глибшому засвоєнню англійської мови.

Контекстуальне вивчення мови. Сучасний підхід полягає в контекстуальному вивченні мови. Заняття фокусуються на вивченні слів та

виразів у реальних ситуаціях, що допомагає учням легше засвоювати мову та використовувати її в практичних ситуаціях.

Для контекстуального вивчення англійської мови можна використовувати різноманітні завдання, які сприяють розвитку навичок розуміння та генерації тексту в конкретних контекстах. Наведемо декілька прикладів завдань, які можна використовувати для цього:

1. виправлення помилок: Дайте учням текст із граматичними або стилістичними помилками та попросіть їх виправити. Це завдання сприяє розвитку навичок граматики та стилю.

2. Відповідь на питання: Дайте коротке текстове повідомлення та попросіть відповісти на питання на його основі. Вправа розвиває навички розуміння та витягування інформації з контексту.

3. Генерація продовження тексту: Дайте початок речення або короткий абзац і попросіть продовжити його. Вправа сприяє розвитку творчого мислення та здатності генерувати текст в конкретному контексті.

4. Семантичне або аналогічне узгодження: Представте слово або фразу та попросіть вказати синонім чи слово, яке має схоже значення. Таке завдання допомагає у розвитку семантичного розуміння слів та виразів.

5. Аналіз тексту на настрій: Дайте текст та попросіть визначити настрій або емоційний тон тексту. Це завдання розвиває навички аналізу емоцій та взаємозв'язку слів з настроєм.

6. Створення діалогу: Задайте сценарій та попросіть створити діалог між персонажами. Завдання розвиває навички створення логічних та змістовних розмов.

Ці завдання можна адаптувати до різних рівнів складності та використовувати для навчання та оцінювання навичок контекстуального вивчення англійської мови.

Технології та віртуальне навчання. Використання сучасних технологій, таких як комп'ютерні програми, відеоуроки, інтерактивні вправи, робить вивчення англійської мови більш захопливим та ефективним. Віртуальне

навчання дозволяє створювати інтерактивне середовище для занять. Пропонуємо декілька прикладів вправ, які можна впроваджувати на уроках англійської мови з використанням технологій.

1. Використовуйте *віртуальні тури або відеоекскурсії* для дослідження англійськомовних країн, міст чи пам'яток. Потім учні можуть поділитися своїми враженнями або скласти короткі реферати англійською мовою. Наведемо приклад сценарію віртуальної екскурсії до Лондона на уроці англійської мови.

Назва екскурсії: «Віртуальна Подорож до Лондона»

Мета екскурсії: Ознайомлення учнів з основними культурними та історичними визначними пам'ятками Лондона та розвиток навичок англійської мови через віртуальний досвід.

Кроки екскурсії:

– Привітання та введення: Вчитель вітає учнів та пояснює мету екскурсії. Пояснення правил та інструкцій для участі.

Бібліотека Британії (The British Library): Використання 360-градусних фотографій чи відео для віртуального візиту до Британської бібліотеки. Обговорення ролі бібліотеки та її значення для культури та науки.

Тауерський Міст (Tower Bridge): Екскурсія по мосту через віртуальний тур. Вивчення історії та архітектури мосту англійською мовою.

Букінгемський Палац (Buckingham Palace): Віртуальний огляд резиденції королеви та її історії. Розповідь про церемонії та традиції, пов'язані з Букінгемським палацом.

Тауер Лондона (Tower of London): Екскурсія по Тауеру, знайомство з Королівськими Якорями та історією цього місця. Розповідь англійською мовою про події, пов'язані з Тауером.

Музей Національної Галереї (National Gallery): Огляд видатних картин та виставок у музеї. Обговорення творів мистецтва англійською мовою.

– Підсумок та обговорення: Вчитель закриває екскурсію, підбиває підсумок та ставить питання для обговорення. Учні обмінюються враженнями, розповідають про те, що дізналися та які враження вони отримали.

Цей сценарій можна модифікувати для вивчення інших місць або тем, залежно від потреб класу та програми вивчення англійської мови.

2. **Онлайн-дискусії та форуми:** Запрошуйте учнів приєднатися до онлайн-форумів або обговорення на тему, пов'язану з вивченням англійської. Вони можуть обмінюватися думками, писати коментарі та розвивати навички письма.

3. **Використання аудіо та відеоматеріалів:** Залучайте аудіо та відео матеріали для покращення навичок слухання та сприяння аутентичному вимовлянню. Використовуйте відео з YouTube, подкасти чи аудіофайли для вивчення акцентів та нових виразів.

4. **Інтерактивні ігри та вікторини:** Використовуйте онлайн-ігри та вікторини для закріплення лексики, граматики чи культурних знань. Наприклад, Kahoot або Quizlet можуть бути корисними інструментами.

5. **Використання інтерактивних дошок:** Залучайте учнів до інтерактивних дошок, таких як Padlet або Jamboard, для спільної роботи над проєктами, ділитися ідеями чи викладаєте слова та вирази.

6. **Онлайн-ресурси для вивчення мови:** Використовуйте онлайн-ресурси, такі як Duolingo, Memrise або BBC Learning English для індивідуального вивчення та вдосконалення навичок читання, письма, слухання та говоріння.

7. **Віртуальні проєкти та події:** Спільно створюйте віртуальні проєкти чи події, такі як «Англійська вечера культур» або «Віртуальний кіноклуб», де учні можуть обговорювати англійськомовні фільми, книги чи культурні аспекти.

«Англійська вечера культур» – це чудовий інтерактивний захід, який можна використовувати на уроках англійської мови для поглиблення знань про традиції, їжу, історію та культуру Великої Британії. Нижче наведений сценарій для такого заходу:

- Підготовка:

1) *Обрання теми:*

Визначте основну тему для вечери, наприклад, «Традиційна Англійська Вечера» чи «Британські Свята та Традиції».

2) *Розподіл завдань:*

Запросіть учнів взяти на себе певні ролі: головний кухар, ведучий заходу, організатори ігор, представники для розповіді про історію та традиції.

3) Створення меню:

Визначте традиційні страви для вечері, такі як ростбіф, пай, чай, сандвічі, пудинги тощо.

- День вечері:

1) Привітання та введення:

Ведучий вітає гостей, введення вечора та оголошення плану подій.

2) Презентації традицій:

Кожен учень, відповідальний за тему, представляє коротку презентацію про традиції або історію певного аспекту британської культури.

3) Кулінарна демонстрація:

Головний кухар або команда учнів можуть провести демонстрацію приготування одного з традиційних британських блюд.

4) Культурні ігри та вправи:

Організуйте ігри, що сприяють розвитку мовних навичок та розуміння культури, наприклад, вікторини, кросворди.

5) Дегустація страв:

Учасники можуть спробувати різні традиційні страви та напої, спілкуватися та обговорювати їхні враження.

б) Спільне святкування:

Заплануйте час для спільного святкування, можливо, з англійською музикою, танцями та іншими розважальними моментами.

- Закриття та відгуки:

Ведучий закриває вечір, дякує усім за участь та збирає відгуки від учасників.

Такий захід не тільки збагатить знання учнів про британську культуру, але й надихне їх на вивчення англійської мови через живий та практичний досвід.

8. Блоги та електронні щоденники: *Заохочуйте учнів створювати блоги чи електронні щоденники для письма власних текстів, де вони можуть*

висловлювати свої думки, враження та досвід вивчення англійської мови.

Ці приклади використання технологій можуть сприяти активному та ефективному вивченню англійської мови, залучаючи учнів до інтерактивних та захопливих занять.

Групова та колективна робота. Спільна робота у групах та колективні проєкти стають все більш популярними в сучасному викладанні англійської мови. Вони сприяють розвитку співпраці, взаєморозуміння та комунікативних навичок учнів.

Зазначені підходи активно впроваджуються з метою покращення якості навчання та забезпечення більш ефективного засвоєння мовних навичок (рис. 2.2).

Рис. 2.2. Переваги спільної роботи у групах та колективних проєктів

Джерело: сформовано автором.

Так, переваги спільної роботи у групах та колективних проєктів полягають у наступному:

- **Мовна взаємодія:** спільна робота в групах створює середовище для активної мовної взаємодії між учнями. Вони спілкуються, обговорюють ідеї та розв'язують завдання, що сприяє розвитку навичок усного та писемного спілкування.

- Співпраця та комунікативні навички: робота в групах розвиває навички співпраці, взаємодії та комунікації. Учні навчаються слухати інших, висловлювати свої думки та долати труднощі, спільно працюючи над завданням.
- Різноманітність поглядів та ідей: групова робота сприяє взаємодії учнів із різними поглядами та досвідом, що може призвести до більш різноманітних та креативних рішень.
- Розподіл обов'язків: при роботі над колективними проєктами учні можуть розподілити обов'язки, що сприяє розвитку лідерських та організаційних навичок.
- Мотивація та зацікавленість: групові завдання можуть бути більш захопливими та стимулюючими, що підвищує мотивацію та зацікавленість учнів [14] у вивченні англійської мови.
- Підготовка до реальних ситуацій: колективні проєкти можуть допомагати учням розвивати навички, корисні в реальних життєвих ситуаціях, де співпраця та колективна діяльність є важливими.
- Оцінювання різноманітності: спільна робота у групах надає можливість вчителям оцінювати різноманітність навчальних підходів та визначати сильні та слабкі сторони учнів.

Загалом, ці підходи не лише сприяють вивченню англійської мови, а й розвивають широкий спектр ключових навичок, які корисні в різних аспектах життя.

Підходи до розвитку граматичних навичок. Сучасні підходи до вивчення граматики відрізняються від традиційних методів. Застосування граматичних структур у контексті реальних ситуацій допомагає учням засвоювати граматичні правила більш ефективно (рис. 2.3).

Рис. 2.3. Деякі ключові відмінності сучасних підходів до вивчення граматики від традиційних методів

Джерело: сформовано автором.

Контекстуальна граматика: сучасні методи акцентують контекстуальне вивчення граматики, де правила вивчаються та використовуються в реальних ситуаціях. Вони прагнуть показати, як вживати граматичні конструкції в конкретних контекстах, сприяючи природному освоєнню мови.

Комунікативні завдання: замість вивчення граматики як самоцілі, сучасні підходи включають комунікативні завдання, де учні використовують граматичні структури для спілкування та вирішення конкретних завдань.

Ігрові та інтерактивні елементи: використання ігор, рольових ігор та інтерактивних вправ допомагає зробити процес вивчення граматики цікавим. Ігрові підходи сприяють позитивному настрою та ефективному навчанню.

Використання аутентичних матеріалів: застосування реальних матеріалів, таких як відео, аудіозаписи та тексти, дозволяє учням зазирнути в аутентичні використання мови та вивчати граматику в контексті реальних ситуацій.

Фокус на функціональність: сучасні підходи спрямовані на навчання

граматики як функціонального інструмента для вираження своїх думок, дій та ідей, а не як самостійної концепції, що дозволяє учням вживати мову більш ефективно.

Розвиток навичок через проекти: проекти та завдання, що вимагають використання граматичних структур для створення реальних продуктів (наприклад, презентацій, доповідей), дозволяють учням застосовувати граматичні навички у творчий спосіб.

Оцінювання на основі використання: сучасні методи вивчення граматики часто включають оцінювання на основі використання мови у реальних ситуаціях, де учні демонструють свої навички в практичних завданнях.

Ці підходи розглядають граматику як засіб для досягнення конкретних комунікативних цілей, сприяючи природному розвитку мовних навичок.

Активізація мовленнєвих навичок. Спрямованість на розвиток мовленнєвих навичок стає ключем до успішного вивчення англійської мови. Використання різноманітних вправ для підвищення впевненості у власних мовленнєвих здібностях є важливою складовою цього підходу. Мовленнєві навички охоплюють усне та письмове висловлення, розуміння на слух і читання, а також здатність взаємодіяти в мовленні в різних ситуаціях. Розглянемо деякі аспекти, які роблять розвиток мовленнєвих навичок важливим у процесі вивчення англійської мови.

Зосередження на *комунікативних аспектах мовлення* допомагає учням використовувати мову для вираження своїх думок, ідей та почуттів в реальних ситуаціях. Основний акцент робиться на спілкуванні та взаємодії.

Використання різноманітних *практичних завдань*, таких як рольові ігри, діалоги, дебати та інші активності, сприяє активному використанню мови та розвитку навичок мовлення.

Використання *аутентичних матеріалів*, таких як відео, аудіозаписи, тексти та інші ресурси, допомагає учням виробити навички розуміння мовлення на слух та реальних аспектів мови.

Створення уроків, що *імітують реальні ситуації* (наприклад, подорожі,

співбесіди про роботу, покупки), дозволяє учням відчувати себе в аутентичних сценаріях та використовувати вивчені навички.

Одним з аспектів мовленнєвих навичок є *вимова*. Учні мають можливість вдосконалити свою вимову через слухання та наслідування, а також через використання фонетичних вправ.

Розвиток мовленнєвих навичок підтримує *самостійність та критичне мислення* учнів, оскільки вони намагаються висловлювати власні думки та аргументи в англійській мові.

Забезпечення учням можливості отримувати *зворотний зв'язок* щодо їхнього мовленнєвого висловлення та *самооцінювання* сприяє подальшому вдосконаленню.

Загальною метою цих підходів є навчання мовленнєвих навичок у контексті реального використання мови та більш ефективно і практично орієнтоване навчання.

Отже, сучасні підходи до викладання англійської мови орієнтовані на розвиток всебічної мовної компетентності учнів. Зіставлення традиційних методів із сучасними техніками дозволяє створювати ефективні стратегії для навчання та розвитку в учнів мовних навичок відповідно до вимог сучасної освіти.

2.3. Вплив гуманістичних цінностей на процес вивчення англійської мови

Гуманістичні цінності можуть впливати на процес вивчення англійської мови, надаючи навчанню більш людський, особистий та значущий характер. Ось деякі аспекти впливу гуманістичних цінностей на вивчення англійської мови:

Акцент на комунікації та міжособистісних навичках: гуманістичний підхід може підкреслювати важливість спілкування та міжособистісних відносин у навчанні мов. Вивчення англійської може бути спрямоване не тільки на вивчення граматики і лексики, але й на розвиток здатностей до ефективного спілкування. Наведемо приклади декількох вправ, які можна використовувати на

уроках англійської мови для підкреслення важливості спілкування та міжособистісних відносин.

Діалоги та рольові ігри: учні можуть провести діалоги або рольові ігри, в яких вони використовують нові мовні конструкції та спілкуються в різних сценаріях, наприклад, в ресторані, магазині або в аеропорту. Це дозволяє їм вживати мову у практичних ситуаціях.

Дискусії на теми сучасності: організуйте дискусії на актуальні теми, які можуть стосуватися підлітків. Це дозволить учням висловлювати свої погляди, аргументувати свої думки та слухати інших. Наприклад, обговорення сучасних технологій, екології, спорту тощо.

Спільні проєкти: запропонуйте учням роботу над спільним проєктом, наприклад, створення відеопрезентацій, газет чи власного журналу. Це вимагає співпраці, обміну ідеями та створення чогось разом.

Ігрові завдання на розвиток комунікативних навичок: використовуйте ігри, які сприяють розвитку комунікативних навичок, наприклад, «Картки завдань», де кожна картка містить завдання для гри в парах або групах, які сприяють обміну інформацією та спілкуванню.

Міжкультурні проєкти: організуйте міжкультурні проєкти, де учні мають можливість обмінюватися інформацією та спілкуватися з однолітками з інших країн. Це не лише розвиває мовні навички, але й розширює кругозір та розуміння інших культур.

Творчі вправи на засвоєння слів та фраз: використовуйте творчі вправи для засвоєння нових слів та фраз, наприклад, створення власних розповідей або історій за допомогою нових слів. Це стимулює творчий підхід та спілкування.

Інтерв'ю та презентації: дозвольте учням проводити інтерв'ю та створювати презентації на різні теми. Це розвиватиме їхні навички публічного виступу, а також створить можливості для обміну інформацією.

Запропоновані вправи сприяють взаємодії, розвитку мовленнєвих та комунікативних навичок, а також формуванню позитивних міжособистісних відносин на уроках англійської мови у старших класах.

Врахування індивідуальних потреб та інтересів: гуманістичний підхід може підтримувати ідею, що кожен учень є унікальною особистістю з власними потребами та інтересами [5; 46; 48; 50]. Вчителі можуть ставити завдання та використовувати матеріали, які враховують індивідуальні особливості кожного учня. Пропонуємо декілька прикладів вправ, які можна використовувати для індивідуалізації навчання:

- Тематичні проєкти: дозвольте учням обирати тему для проєкту, яка цікавить їх найбільше. Наприклад, вони можуть створювати проєкти про улюбленого письменника, фільм чи країну. Кожен учень представляє свій проєкт перед класом.

- Індивідуальні завдання на читання: запропонуйте вибір книг чи статей для читання на основі індивідуальних інтересів учнів. Після читання учні можуть обговорювати з іншими свої враження та думки.

- Власні словнички: учні можуть створити свої словнички зі словами, які їх цікавлять чи пов'язані із їхніми хобі. Потім вони можуть ділитися своїми словами та фразами з іншими.

- Творчі завдання на письмо: дозвольте учням обирати творчі завдання на письмо, такі як написання оповідання, вірша чи сценарію. Це створить можливість для вираження власної творчості та індивідуального стилю.

- Особисті презентації: запрошуйте учнів поділитися особистими інтересами через презентації. Кожен учень може розповісти про свої улюблені хобі, подорожі чи інші цікавинки.

- Вибіркові вправи на граматику: забезпечте вибіркові вправи на вивчення граматичних конструкцій, де учні можуть обирати контекст чи речення, яке їм цікаво або важливо.

- Використання мультимедіа: запрошуйте учнів створювати власні мультимедійні презентації, використовуючи фотографії, відео, музику та інші матеріали, які відображають їхні індивідуальні інтереси.

- Групові проєкти на основі зацікавлень: організуйте групові проєкти,

де учні з подібними інтересами можуть спільно працювати. Це може бути щось подібне до книжкового клубу чи мовного клубу на основі спільних зацікавлень.

Ці приклади допомагають враховувати індивідуальні потреби та інтереси учнів, сприяючи більш ефективному та зацікавленому вивченню англійської мови.

Активне залучення учнів: гуманістичний підхід може підтримувати використання інтерактивних та практичних методів навчання [49].

Учні можуть брати участь у діалогах, групових обговореннях та іграх, що сприяє активному залученню до освітнього процесу. Активне залучення учнів на уроках англійської мови з використанням гуманістичного підходу важливе для створення сприятливого та ефективного навчального середовища. Пропонуємо приклади деяких вправ:

- **Особистісні презентації:** дозвольте кожному учневі створити презентацію про себе, де вони можуть розповісти про свої інтереси, хобі, мрії та досягнення. Це сприяє особистісному розвитку та взаєморозумінню.
- **Мовленнєві групові завдання:** створіть групові завдання, що вимагають вільного обговорення та співпраці. Наприклад, дайте учням обговорити та представити свої погляди на різні теми, які стосуються їхнього життя.
- **Літературні клуби:** створіть літературний клуб, де учні можуть обирати та обговорювати літературні твори за їхніми власними вподобаннями. Це сприятиме читацькій активності та обговоренню текстів.
- **Театралізовані перевтілення:** запропонуйте учням створити театралізовані сцени або діалоги на основі ситуацій, що вони хочуть виразити. Це розвиватиме творчість та мовленнєві навички.
- **Музикальні проекти:** надайте учням можливість обирати та представляти пісні англійською мовою, які їх цікавлять. Це може включати аналіз текстів, обговорення ідеї пісні та створення власних версій.
- **Креативні завдання на письмо:** запропонуйте учням вибіркові творчі

завдання на письмо, наприклад, створення оповідань, поезій або блогів, що відображають їхні індивідуальні враження та думки.

- Гра «Життя в іншій країні»: організуйте гру, де учні можуть вибрати країну, представити її культуру, традиції та спілкуватися, використовуючи англійську мову.

- Проєкти за власним вибором: дайте учням можливість обирати теми для проєктів, де вони можуть розвивати свої власні ідеї та подавати їх у творчий спосіб.

Ці вправи сприяють активному залученню учнів, розвитку їхніх індивідуальних здібностей та підтримці гуманістичного підходу до навчання.

Розвиток критичного мислення та творчих навичок: гуманістичні цінності можуть підкреслювати важливість розвитку критичного мислення та творчих здібностей учнів [17; 38]. Вивчення англійської може сприяти не тільки отриманню мовних навичок, але і розвитку здатностей до самостійного мислення. Розвиток критичного мислення на уроках англійської мови може бути важливою складовою для формування навичок аналізу, оцінки та розуміння мовних конструкцій та текстів. Наведемо декілька прикладів вправ для розвитку критичного мислення та творчих навичок на уроках англійської мови:

- Аналіз тексту: надайте учням літературний або інформаційний текст та попросіть їх визначити головну ідею, основні аргументи, структуру тексту та авторські інтенції. Потім учні можуть висловити власні думки та аргументи стосовно тексту.

- Дебати: організуйте дебати на різні теми, пов'язані з вивченням англійської мови. Наприклад, «Чи має сенс вивчати багатомовність?» або «Чи є важливим вивчати історію англійської мови?» Учні повинні розробити свої аргументи та висловлювати їх англійською.

- Критика текстів та фільмів: попросіть учнів висловити свою думку про книгу, статтю, фільм чи пісню, яку вони вивчають. Їхня критика повинна бути обґрунтованою, і вони можуть розповісти, чому їм подобається чи не подобається цей твір.

- Аналіз героїв та подій: учні можуть обрати твір (наприклад, книгу чи фільм) та провести аналіз характерів та подій. Це сприятиме розвитку навичок аналізу та інтерпретації.

- Створення аргументованих статей: запропонуйте учням написати аргументовану статтю на тему, яка їх цікавить. Вони повинні підтримати свої думки доказами та логічним викладом.

- Використання критеріїв оцінювання: дайте учням конкретні критерії оцінювання, за якими вони можуть аналізувати текст чи працювати над завданням. Це сприяє розвитку навичок критичного мислення та самооцінки.

- Порівняльний аналіз: попросіть учнів порівняти два тексти чи два підходи до розв'язання проблеми. Вони повинні визначити схожості та відмінності, а також висловити свою думку про ефективність кожного.

- Ігрові сценарії: учні можуть створити власні ігрові сценарії, де вони повинні приймати важливі рішення, аналізувати ситуації та виражати свої думки.

Запропоновані вправи створюють можливості для учнів розвивати критичне мислення, сприяючи їхній здатності аналізувати, оцінювати та робити обґрунтовані висновки англійською мовою.

Підтримка емоційного благополуччя: Гуманістичний підхід може враховувати емоційний стан учнів і намагатися створити сприятливу атмосферу в навчальному середовищі [46; 48]. Позитивний підхід та розуміння індивідуальних емоцій можуть полегшити процес вивчення мови. Підтримка емоційного благополуччя учнів на уроках англійської мови є важливою частиною освітнього процесу. Нижче подано кілька порад та стратегій для створення позитивного та емпатичного навчального середовища (рис. 2.4):

Рис. 2.4. Деякі ключові відмінності сучасних підходів до вивчення граматики від традиційних методів

Джерело: розроблено автором.

- Створення позитивного клімату: вітаючи учнів із посмішкою та позитивним настроєм на початку кожного уроку. Використання оптимістичних та енергійних мовленнєвих формулювань.
- Розробка уроків, що стимулюють емоції: використання цікавих та захопливих завдань, які привертають увагу та стимулюють емоційний відгук. Включення тем та матеріалів, які цікавлять учнів особисто.
- Використання творчих завдань: запрошення учнів висловлювати свої думки та ідеї через творчі завдання, такі як малювання, письмо віршів чи рольові ігри.
- Створення сприятливого середовища: врахування індивідуальних потреб та ритму роботи учнів. Забезпечення комфортної атмосфери, де учні відчують, що їхні емоції важливі.

- Формування емпатії та підтримки: стимулювання взаєморозуміння та емпатії між учнями. Запитання про емоційний стан учнів та виявлення інтересу до їхнього самопочуття.
- Використання позитивного мовлення: використання позитивного підходу та мовлення для підтримки та мотивації учнів. Уникання критики та негативних висловлень.
- Забезпечення засобів відпочинку: введення коротких пауз чи вправ релаксації для зняття стресу та підтримки емоційного стану.
- Розмови про емоції та досвід: створення можливостей для учнів поділитися своїми емоціями, враженнями та досвідом англійською мовою.
- Урахування різноманіття: повага до культурної та особистісної різноманітності, уникання ситуацій, що можуть призвести до дискримінації чи стигматизації.
- Відзначення досягнень: позитивне підкреслення та відзначення успіхів учнів для підтримки їхньої самооцінки.

Ці стратегії допоможуть створити емоційно підтримуюче та позитивне середовище на уроках [14; 38] англійської мови, що сприятиме ефективному навчанню та розвитку учнів.

Узагальнюючи, слід зазначити, що гуманістичні цінності покладають акцент на особистість, взаємозв'язок та індивідуальний розвиток, що може призвести до більш стійкого та глибокого розуміння англійської мови.

Висновки до Розділу II

Розділ, присвячений дослідженню гуманістичних цінностей в учнів на уроках англійської мови, розкриває важливі аспекти, що впливають на освітній процес та особистісний розвиток учнів. Нижче подані основні висновки з даного розділу.

Дослідження гуманістичних цінностей на уроках англійської мови впирається в теоретичні засади гуманістичного підходу в освіті. Визнання

унікальності та потенціалу кожної особистості стає основою для побудови відносин в класі та розвитку кожного учня.

Англійська мова не лише засіб комунікації, але і інструмент для формування гуманістичних цінностей. Комунікативний підхід та акцент на спілкуванні створюють можливості для розвитку емпатії, толерантності та співпраці.

Вивчення англійської мови у контексті гуманістичних цінностей допомагає учням розкривати свій внутрішній світ та розвивати відносини з оточуючими. Важливий аспект - підтримка самовираження та врахування індивідуальних особливостей.

Гуманістичний підхід на уроках англійської мови сприяє не лише засвоєнню мовних навичок, але й особистісному розвитку учнів. Сприяючи розвитку позитивної самооцінки та готовності до самореалізації, уроки мови стають ключовим елементом освітнього процесу.

Визнання та підтримка індивідуальних інтересів та цілей учнів сприяють формуванню гуманістичних цінностей. Уроки англійської мови можуть стати платформою для розвитку та підтримки особистісних амбіцій.

Вчителі виступають важливими посередниками у формуванні гуманістичних цінностей учнів. Вони не лише передають знання, а й виявляють емпатію, створюють довіру та вказують на важливість гуманістичних цінностей в навчанні та в житті.

Загальний висновок полягає в тому, що гуманістичні цінності в освіті визначають контекст та напрямок розвитку учнів на уроках англійської мови, сприяючи їхньому інтелектуальному та емоційному зростанню. Створення гармонійного середовища на уроках допомагає не лише у засвоєнні мовних навичок, але й у формуванні цінностей, які супроводжуватимуть учнів у їхньому житті.

РОЗДІЛ III. ВПРОВАДЖЕННЯ ГУМАНІСТИЧНИХ ПІДХОДІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Наша практика проходила в Дніпровській гімназії № 127 Дніпровської міської ради з 25.09.2023 по 20.10.2023. Практика відбувалася як у початковій школі (3-А та 4-А класи), так і у базовій (5-9 класи), тому ми мали можливість спостерігати за учнями різного віку та стежити за тим, як впроваджуються гуманістичні підходи вчителями англійської мови, щоб застосувати їх на власній практиці.

3.1. Організація освітнього процесу, спрямованого на індивідуальний розвиток кожного учня

Під час практики ми з'ясували, що організація освітнього процесу, спрямованого на індивідуальний розвиток кожного учня, є важливим завданням сучасної освітньої системи. Цей підхід називається індивідуалізацією навчання і покликаний враховувати унікальні потреби, здібності, інтереси та темпи розвитку кожного учня. Розглянемо кілька стратегій, які використовували вчителі англійської мови в Дніпровській гімназії № 127 Дніпровської міської ради для досягнення цієї мети (рис. 3.1).

Рис. 3.1. Стратегії індивідуалізації навчання

Джерело: сформовано автором.

Спостереження за уроками англійської мови дали нам змогу виокремити такі рекомендації щодо індивідуалізації навчання:

Диференціація завдань:

- Надавайте учням завдання різного рівня складності в залежності від їхнього рівня підготовки.
- Дозволяйте учням вибирати теми для дослідження або проєкти відповідно до їхніх інтересів.

Індивідуальні плани навчання:

- Розробляйте індивідуальні навчальні плани для кожного учня, враховуючи його потреби та цілі.
- Залучайте учнів до формулювання своїх навчальних цілей та обираючи шляхів досягнення.

Метод проєктів:

- Сприяйте учням у розробці та виконанні власних проєктів, які відповідають їхнім інтересам та навчальним потребам.
- Забезпечуйте можливість співпраці та обміну досвідом між учнями.

Використання технологій:

- Використовуйте інформаційно-комунікаційні технології для індивідуалізації навчання.
- Відстежуйте прогрес учнів за допомогою спеціальних програм та аналізуйте дані для адаптації освітнього процесу.

Метапізнання:

- Навчайте учнів рефлексії над власним навчанням, допомагайте їм розуміти свої сильні та слабкі сторони.
- Сприяйте розвитку вмінь самостійного навчання та постійного самовдосконалення.

Оцінювання:

- Використовуйте різноманітні методи оцінювання, щоб відобразити різноманіття навчальних потреб та досягнень учнів.
- Зосереджуйте увагу на розвитку ключових компетентностей, а не лише на оцінках.

На нашу думку, ці підходи допоможуть створити навчальне середовище, яке підтримує індивідуальний розвиток кожного учня, сприяє їхній самореалізації та розвитку відповідальності за власне навчання.

3.2. Застосування групових та індивідуальних завдань, які підтримують гуманістичний підхід

Під час нашої практики в Дніпровській гімназії № 127 Дніпровської міської ради ми дійшли висновку, що застосування групових та індивідуальних завдань у навчанні може відповідати гуманістичному підходу до освіти, який акцентує на унікальності, індивідуальних можливостях та потребах кожного учня. Ось як ми комбінували обидва типи завдань для підтримки гуманістичного підходу (рис. 3.2).

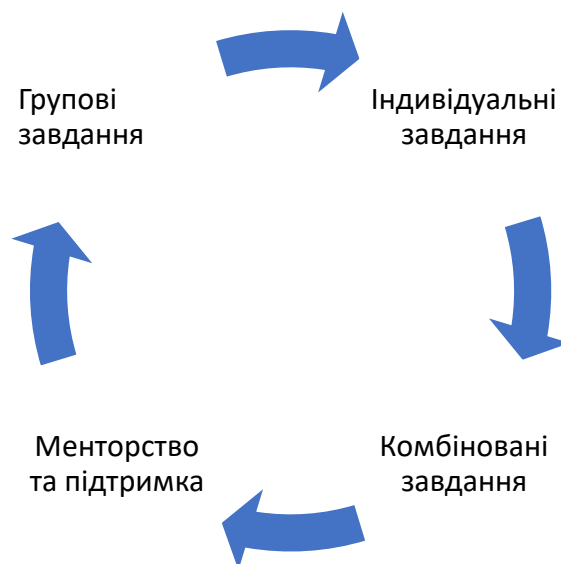

Рис. 3.2. Комбінування типів завдань для підтримки гуманістичного підходу

Джерело: сформовано автором.

Групові завдання:

Колективна творчість: Сприяйте об'єднанню учнів у групи для спільної розробки проєктів або творчих завдань. Такий підхід може підтримати співпрацю, комунікацію та розвиток соціальних навичок.

Завдання для колективної творчості для учнів сьомого класу виглядало наступним чином:

- Назва завдання: «Creating a Travel Talk Show»

- Опис завдання: Your class has been chosen to create a Travel Talk Show where each group will be responsible for exploring and presenting information about a different country. In this collaborative project, you will work together to research, plan, and present a talk show episode about the country assigned to your group.

- Для реалізації цього завдання було зроблено такі кроки:

Вибір країни: Учні було поділено на групи та кожній групі було призначено різні країни для дослідження. Країни були обрані на основі інтересів учнів.

Дослідження: Кожна група провела дослідження про свою країну, включаючи історію, культуру, географію, традиції та інші цікаві факти. Учні використовували різноманітні джерела інформації про обрану країну, такі як книги, Інтернет.

Планування епізоду: Кожна група складала план епізоду для свого Travel Talk Show, визначаючи теми, які будуть обговорюватися, та порядок їх подачі. При цьому враховувалося різноманіття форматів, таких як інтерв'ю, короткі фільми, презентації тощо.

Підготовка та подача матеріалу: Кожна група підготувати свій Travel Talk Show та використовувала англійську мову для презентації своєї інформації. Було також виділено час для питань і відповідей від інших учнів та вчителя.

Оцінка: Під час оцінювання груп враховувалися здатність учнів до співпраці, якість дослідження, креативність та використання мовних навичок.

Це завдання не лише розвело мовні навички учнів, але й сприяло їхньому дослідженню та пізнанню різноманіття культур і країн, використовуючи

англійську мову як комунікативний інструмент.

Проблемне вирішення: Учням дев'ятого класу було поставлено завдання, яке вимагало спільних зусиль для пошуку та реалізації рішень. Це вдосконалило навички співпраці та командної роботи. Учні отримали таке завдання:

«Community Action Project»

Task Description: Imagine you are part of a community planning committee tasked with addressing a real issue in your local community. Your goal is to collaboratively develop a solution to this problem and present it to the class. Follow the steps below to complete this project:

Steps:

Identify a Local Issue: In small groups, identify a real issue affecting your local community. This could include environmental concerns, social issues, or challenges faced by specific groups within the community.

Research and Understanding: Conduct research to better understand the chosen issue. Gather data, statistics, and personal stories to gain insights into the root causes and impact of the problem.

Brainstorm Solutions: Collaboratively brainstorm possible solutions to the identified issue. Consider the feasibility, sustainability, and potential positive impact of each solution.

Develop a Comprehensive Plan: Choose one solution that your group believes is most effective and develop a comprehensive plan to address the issue. Outline the steps, resources needed, and the timeline for implementing your solution.

Prepare a Presentation: Prepare a presentation to share your findings and proposed solution with the class. Use visuals, statistics, and persuasive language to effectively communicate the importance of the issue and the feasibility of your solution.

Після підготовки цього завдання відбулася його презентація в класі. Кожна група презентувала перед класом свій проєкт громадської дії, відповідала на запитання і захищала свій вибір проблеми.

Критеріями оцінювання роботи учнів були такі аспекти:

- Чітке визначення місцевої проблеми.
- Ретельне дослідження та розуміння проблеми.
- Запропоновані креативні та практичні рішення.
- Добре розроблений і здійснений план дій.
- Ефективне використання візуальних засобів та мови у презентації.
- Здатність сформулювати важливість та вплив обраного рішення.

На нашу думку, цей проект розвинув критичне мислення, заохотив до співпраці та розвинув навички вирішення проблем серед учнів дев'ятих класів під час вирішення реальної проблеми в їхній місцевій громаді.

Індивідуальні завдання:

Проекти за вибором: Учням було надано можливість обирати проекти або теми для дослідження відповідно до їхніх інтересів. На нашу думку, це посприяло самовизначенню та самомотивації. Учням ми запропонували таке індивідуальне завдання: «*Passion Project: Unleash Your Creativity*».

Task Description: Welcome to the "Passion Project," where you have the opportunity to explore a topic you are truly passionate about! Follow the steps below to create an engaging and informative project:

Steps:

Choose Your Passion: Select a topic that genuinely excites and interests you. It could be anything from a hobby, a social issue, a scientific concept, or an art form.

Research and Exploration: Conduct in-depth research on your chosen topic. Explore various aspects, historical context, current trends, or any relevant information that adds depth to your understanding.

Project Proposal: Write a brief proposal outlining your chosen topic, the reasons behind your interest, and the key aspects you plan to explore. Include a rough outline of how you intend to present your findings.

Create a Presentation or Artifact: Based on your research, decide on the format of your project. It could be a presentation, a physical artifact, a digital portfolio, or any other creative form that effectively communicates your passion.

Detailed Explanation: Develop a detailed explanation of your project. Clearly

articulate the main ideas, themes, or findings you want to highlight. Include visuals, examples, and personal insights to make your project compelling.

Учні презентували свої перед класом. Вони пояснювали, чому обрали саме цю тему, поділилися своїми думками та продемонстрували результати свого дослідження. Після демонстрації проекту учні відповіли на запитання і залучили однокласників до дискусії.

Критерії оцінювання:

- Вибір дійсно цікавої та актуальної теми.
- Ретельне та добре задокументоване дослідження.
- Чітке формулювання основних ідей проекту.
- Креативність та оригінальність презентації або артефакту.
- Вміння залучати аудиторію під час презентації.

Ми вважаємо, цей проект надав дев'ятикласникам свободу досліджувати та висловлювати свої інтереси, розвиваючи при цьому дослідницькі, презентаційні та комунікаційні навички.

Індивідуальні проекти: Дозволяйте учням розвивати та представляти власні ідеї чи концепції, що відповідають їхнім особистим цілям і талантам.

Особистий розвиток: Ми дійшли висновку, що учнів необхідно спрямовувати на самопізнання та рефлексію, включаючи індивідуальні завдання, які сприяють розвитку особистісних якостей. З цією метою ми запропонували їм вести рефлексивний щоденник. Ця ідея зацікавила учнів, адже здобувачі цього віку (9 клас) переживають складний час самопізнання. А ведення такого щоденника може допомогти їм розібратися у собі, і не помічаючи цього, учні вдосконалюють свою англійську мову. Деякі учні висловили думку про те, що такий щоденник не зможуть випадково прочитати батьки, що стало додатковим стимулом для його ведення. Завдання для учнів звучало англійською мовою, а враховуючи специфіку лексики, ми разом прочитали та переклали його, щоб учні краще розуміли, як їм працювати зі щоденником.

Title: «Journey to Self-Discovery: Reflective Journaling»

Task Description: Embark on a personal journey of self-discovery through

reflective journaling. Over the next few weeks, engage in introspective writing to better understand yourself, your goals, and your growth. Follow the steps below to complete this self-reflection project:

Steps:

Choose Reflective Topics: Select a series of topics that will prompt self-reflection. Consider aspects such as personal strengths, areas for growth, memorable experiences, goals for the future, and lessons learned.

Set a Regular Schedule: Commit to a regular journaling schedule. Whether it's daily, weekly, or bi-weekly, consistency is key to fostering self-awareness.

Reflect and Write: For each chosen topic, spend time reflecting on your thoughts, emotions, and experiences. Write freely and honestly, without concern for grammar or structure.

Goal Setting: Set realistic and achievable goals for yourself based on your reflections. Consider both short-term and long-term goals in areas such as academics, personal development, or extracurricular activities.

Track Progress: Periodically review your earlier entries to track your progress and growth. Note any changes in your perspectives, attitudes, or achievements.

Summarize Learnings: At the end of the reflection period, summarize the key learnings about yourself. Identify patterns, strengths, and areas where you have grown or wish to improve.

Create a Reflection Portfolio: Compile your reflective entries into a portfolio. You can use a physical journal, a digital document, or any other format that allows you to revisit and share your journey.

Цей проєкт не був розрахований на оцінювання вчителем англійської мови, адже це був щоденник, який не має потрапити у чужі руки. Завдання було спрямоване на те, щоб учні відчули себе дорослими, відповідальними та самостійними, а також, щоб зрозуміли, що дорослі на них покладаються та довіряють їм. Через це учні самі оцінювали ведення цього щоденника за критеріями, які ми їм запропонували:

- Послідовність і відданість графіку ведення щоденника.

- Глибина і чесність у роздумах на обрані теми.
- Чіткість у постановці цілей та формулюванні особистих прагнень.
- Вдумливе відстеження прогресу та змін у часі.
- Добре організований і глибокий підсумок самонавчання.

Запропонований проект з ведення рефлексивного щоденника покликаний допомогти дев'ятикласникам розвинути самосвідомість, поставити значущі цілі та оцінити своє особистісне зростання з плином часу.

Комбіновані завдання:

Групові проекти з індивідуальними компонентами: Ми створили завдання, де група працює спільно, але кожен учень відповідає за конкретний аспект проекту. Це посприяло розвитку індивідуальних і колективних навичок, а також комунікативних. Завдання звучало наступним чином:

Title: «Collaborative Inquiry: Exploring Global Issues»

Task Description: Welcome to the "Collaborative Inquiry" project! In this assignment, you and your classmates will work together in groups to investigate and address a global issue, with each member contributing an individual component. Follow the steps below to complete this collaborative project:

Steps:

Choose a Global Issue: In your groups, select a global issue that you are passionate about. This could include climate change, poverty, gender inequality, or any other significant global challenge.

Assign Individual Roles: Within each group, assign specific roles to each member. Roles may include researcher, presenter, visual designer, and advocate. Each member should have a unique responsibility.

Individual Research Component: Each group member will independently research a specific aspect of the chosen global issue. This could involve investigating causes, impacts, potential solutions, or success stories related to the problem.

Compile Individual Findings: Once the individual research is complete, each group member should compile their findings into a comprehensive document or presentation. Include visuals, statistics, and relevant examples to support your points.

Group Collaboration: Come together as a group to share your individual research findings. Discuss common themes, differences, and potential connections between the components.

Develop a Unified Project: Collaboratively develop a unified project that incorporates each member's individual component. This could be a presentation, a report, or a multimedia project that addresses the chosen global issue comprehensively.

Practice and Refine: Practice your group presentation and refine it based on feedback from each member. Ensure that the project flows smoothly and effectively communicates your group's insights and proposed actions.

Робота учнів оцінювалася за такими критеріями:

- Чітке визначення та розуміння обраної глобальної проблеми.
- Ретельне та добре задокументоване виконання окремих компонентів дослідження.
- Ефективна співпраця в групі, що гарантує, що внесок кожного члена групи буде оцінений по достоїнству.
- Послідовна інтеграція окремих компонентів в єдиний проект.
- Якість презентації, включаючи візуальні матеріали, організацію та комунікаційні навички.

Слід зазначити, що цей спільний дослідницький проект заохотив учнів дев'ятих класів досліджувати глобальні проблеми, сприяв командній роботі та дозволив кожному внести свій унікальний погляд і навички для створення комплексного проекту, орієнтованого на вирішення певної проблеми.

Менторство та підтримка:

Індивідуальне менторство: Ми побачили, що деякі учні мають проблеми з вивченням англійської мови, не можуть засвоювати матеріал з тією швидкістю, як це роблять інші учні в класі, тому ми вирішили забезпечити можливості для індивідуальних консультацій або менторства, де учні могли отримувати підтримку та поради з індивідуальних питань.

Нижче подано кілька кроків, які ми здійснили для забезпечення цієї підтримки:

- Установлення системи записів: нами було створено систему записів, щоб учні могли легко записатися на індивідуальні консультації чи звернутися, а також використовували електронні календарі та онлайн-платформи для спрощення процесу запису та відстеження доступності консультанта.

- Надання інформації: ми розмістили інформацію про можливості індивідуальних консультацій на вебсайті школи та в чаті класу, де учні легко можуть знайти необхідну інформацію.

- Система сповіщень: нами було застосовано систему сповіщень для нагадування учням про найближчу індивідуальну консультацію чи зустріч з практикантом / викладачем.

- Гнучкі години роботи: ми забезпечили гнучкі години роботи, щоб учні могли легше знайти час для особистих зустрічей.

- Стимулювання ініціативи: ми заохочували учнів ініціювати консультації чи звертатися за порадами, створили атмосферу відкритості і підтримки.

- Конфіденційність і безпека: ми забезпечили конфіденційність і безпеку для учнів під час індивідуальних консультацій, наголошуючи на важливості поваги до приватності.

Створюючи систему індивідуальних консультацій, ми надали учням можливість отримати підтримку та поради, сприяючи їхньому особистому розвитку та успіху в навчанні.

Групове співробітництво: ми заохочували також групові взаємодії та взаємодопомогу, де більш досвідчені учні могли підтримувати менш досвідчених. З досвіду, який ми отримали під час проходження практики в Дніпровській гімназії № 127 Дніпровської міської ради, ми зробили висновок, що для створення можливостей для групового співробітництва та отримання підтримки та порад з індивідуальних питань серед учнів, важливо впроваджувати такі підходи та інструменти:

- Групові проекти та завдання: ми запроваджували групові проекти та завдання, які передбачають співпрацю між учнями. Групи склалися з учнів із різними навичками та сильними сторонами, щоб забезпечити взаємопідтримку.

- Рольові ігри та дискусії: на заняттях ми організовували рольові гри та дискусії, де учні об'єднували свої сили для вирішення складних питань чи обговорення важливих тем.

- Парні робочі групи: на уроках англійської мови ми використовували парні робочі групи для того, щоб учні могли обмінюватися думками та допомагати один одному в розв'язанні індивідуальних завдань чи проблем.

- Електронні форуми та платформи: ми створили електронні форуми для обміну ідеями та підтримки між учнями. Такі інтерактивні інструменти посприяли зручному обміну інформацією.

- Менторська програма: ми пропонували запровадити менторську програму, де старші учні могли б надавати підтримку та поради молодшим, однак тривалість педагогічної практики не дозволила реалізувати цей проєкт.

- Індивідуальні консультації в групах: ми організували сесії індивідуальних консультацій в групах, де учні отримували підтримку вирішення особистих питань.

- Стимулювання взаємопідтримки: під час практики ми заохочували взаємопідтримку та навчання один від одного під час уроків.

- Оцінка групової роботи: ми використовували оцінку групової роботи для того, щоб підкреслити важливість співпраці та допомоги один одному.

На нашу думку, ці методи дозволили створити атмосферу взаємодопомоги та сприяли груповому співробітництву, а також дозволили учням отримувати підтримку з індивідуальних питань в колективному контексті.

Отже, комбінування групових та індивідуальних завдань, менторство та підтримка дозволили враховувати різноманіття потреб та стилів навчання учнів, що є ключовим елементом гуманістичного підходу до освіти.

3.3. Результати дослідження

3.3.1. Аналіз змін у поведінці, мотивації та навчальних досягненнях учнів. Оскільки метою нашої магістерської роботи було вивчення та аналіз впливу гуманістичних методів на мотивацію, активність та особистісний

розвиток учнів під час вивчення англійської мови, то на початку нашої практики ми провели з учнями дев'ятого класу Дніпровській гімназії № 127 Дніпровської міської ради тест на розвиток соціальних навичок «Взаємодія та співпраця».

Цей тест призначений для визначення рівня розвитку соціальних навичок учнів, зокрема їхню спроможність взаємодіяти та співпрацювати з іншими, що є важливим у вивченні англійської мови також. Відповіді учнів надали інформацію щодо їхнього рівня емпатії, комунікаційних вмінь та здатності до спільної діяльності.

Перед проходженням тесту учні отримали таку інструкцію: Прочитайте кожне твердження і визначте, наскільки ви погоджуєтеся з ним. Виберіть один із варіантів відповідей: «Погоджуюся», «Не погоджуюся», «Частково погоджуюся», «Не визначився».

Тест № 1

1. Я легко вступаю в розмову з новими людьми.

Погоджуюся

Частково погоджуюся

Не визначився

Не погоджуюся

2. У мене є вміння слухати інших та проявляти емпатію.

Погоджуюся

Частково погоджуюся

Не визначився

Не погоджуюся

3. На уроках я волію працювати в групах, ніж самостійно.

Погоджуюся

Частково погоджуюся

Не визначився

Не погоджуюся

4. У мене велика кількість друзів, і я відчуваю підтримку від них.

Погоджуюся

Частково погоджуюся

Не визначився

Не погоджуюся

5. Я вільно виражаю свої думки та вмю домовлятися при конфліктах.

Погоджуюся

Частково погоджуюся

Не визначився

Не погоджуюся

6. Здається, що інші довіряють мені і шукають мою компанію.

Погоджуюся

Частково погоджуюся

Не визначився

Не погоджуюся

7. У мене немає труднощів у вираженні своїх почуттів та думок перед іншими.

Погоджуюся

Частково погоджуюся

Не визначився

Не погоджуюся

8. Мені подобається викладати свої знання та навички іншим.

Погоджуюся

Частково погоджуюся

Не визначився

Не погоджуюся

Аналіз результатів:

- Відповіді «Погоджуюся» та «Частково погоджуюся» свідчать про високий рівень соціальних навичок.

- Відповіді «Не визначився» можуть вказувати на можливий розвиток або

вагання у певних ситуаціях.

- Відповіді «Не погоджуюся» можуть вказувати на потребу у сприянні та розвитку соціальних вмінь.

В опитуванні взяли участь 12 учнів дев'ятого класу. Згідно з результатами аналізу високій рівень соціальних навичок мали 15% учнів, можливий розвиток або вагання у певних ситуаціях – 25%, розвитку соціальних вмінь потребували 60% учнів.

Після застосування гуманістичного навчання, яке представлено у пункті 3.2. цього розділу магістерського дослідження, нами було проведено тест на визначення рівня розвитку соціальних навичок учнів. Візуально тест відрізняється від першого тесту, що було проведено до застосування гуманістичного підходу на уроках англійської мови, однак він спрямований на визначення тих самих соціальних аспектів у сприйнятті своїх однокласників та різноманітних навичок.

Тест № 2

1. Як ви реагуєте на нового товариша в школі, який виглядає сумовито?

А Підходжу до нього і спитую, чи все в порядку.

Б Даю йому просто час, можливо, він просто соромиться.

В Проігнорую його і продовжу свої справи.

2. Як ви реагуєте на те, коли у вас є різні точки зору з вашим другом під час обговорення планів на вихідний?

А Спробую знайти компроміс, який влаштуватиме нас обох.

Б Висловлю свої думки, але також важливо врахувати його точку зору.

В Спробую переконати його зробити те, що мені подобається.

3. Як ви реагуєте на критику від товариша за помилку, яку ви зробили в груповому проєкті?

А Вдячний за вказівки і обіцяю врахувати їх у майбутньому.

Б Спробую пояснити свою точку зору і визначити, як можна покращити

роботу.

В Розгніваний і вважаю, що критика несправедлива.

4. Як ви взаємодієте з тим, хто виявляє зацікавленість у вашій хобі або занятті?

А Раджу і запрошую його приєднатися.

Б Розповідаю про свої уподобання і намагаюся виявити спільний інтерес.

В Ігнорую і пробую змінити тему розмови.

5. Як ви реагуєте на чужий успіх у навчанні?

А Від щирого серця вітаю і ділюся їхньою радістю.

Б Відчуваю радість за них і прагну зробити все можливе, щоб підтримати.

В Заздрю і вважаю, що мені теж мало б так вийти.

Оцінка:

За кожную відповідь «А» учень отримує 3 бали.

За кожную відповідь «Б» учень отримує 2 бали.

За кожную відповідь «В» учень отримує 1 бал.

Інтерпретація результатів:

15–11 балів: учень виявляє високий рівень соціальних навичок.

10–6 балів: у учня є потенціал для розвитку соціальних навичок.

5–1 бал: можливо, учню варто працювати над соціальною взаємодією та співпрацею.

В опитуванні взяли участь 10 учнів дев'ятого класу, оскільки двоє хворіли і відвідували ліцей. Згідно з результатами Тесту №2 високій рівень соціальних навичок мали 19% учнів, можливий розвиток або вагання у певних ситуаціях – 31%, розвитку соціальних вмінь потребували 50% учнів. У порівнянні із результатами першого тесту рівень соціальних навичок учнів покращився на 10% серед тих учнів, що демонстрували потребу у сприянні та розвитку соціальних вмінь. На 4% стало більше учнів з високим рівнем соціальних навичок.

Отже, гуманістичний підхід, який виявляється, з одного боку, у ставленні до індивідуальних потреб кожного учня та в організації форм та методів навчання, а з іншого – у виборі навчального матеріалу на уроках англійської мови, сприяє покращенню рівня соціальних навичок учнів.

3.3.2. Звіт про впровадження гуманістичних підходів на уроках англійської мови. Аналіз змін у поведінці, мотивації та навчальних досягненнях учнів з англійської мови після застосування гуманістичного навчання, яке представлено у пункті 3.2. цього розділу магістерського дослідження, включав наступні ключові аспекти:

Поведінка учнів:

Спостереження за змінами у поведінці учнів включала такі аспекти, як збільшення самостійності, активність у класі, більше взаємодії та співпраці між учнями.

Мотивація до навчання:

Аналіз мотивації виявив позитивні зміни у ставленні до навчання, зросла загальна зацікавленість учнів у вивченні англійської мови, вони стали проявляти більше ініціативи на уроках англійської мови

Навчальні досягнення:

Покращилися оцінки, рівень володіння мовою, а також збільшилася самостійність у виконанні завдань та проектів.

Активність та участь в уроках:

Спостереження за активністю та участю учнів на уроках дозволило визначити збільшення їхньої зацікавленості та взаємодія на уроках, на яких застосовувалися гуманістичні підходи.

Співпраця та взаємодія вчителя (практиканта) та учнів:

Вчитель (практикант) виявляв більше розуміння та індивідуального підходу до кожного учня.

Самооцінка та розвиток особистості:

Змінилися рівень самооцінки учнів у кращій бік та їхня здатність розвивати

особистісні якості, такі як впевненість у собі, толерантність та саморегуляція.

Загальний вплив на середовище навчання:

Покращилася атмосфера в класі, співпраця між учнями та загальний клімат учбового процесу.

Аналіз цих аспектів дозволив отримати повний образ того, як позитивно гуманістичне навчання впливає на учнів на уроках англійської мови та які конкретні зміни сталися у їхньому ставленні до навчання та навчальних досягненнях.

Цей звіт надає комплексний огляд процесу впровадження гуманістичних підходів на уроках англійської мови та дозволяє зробити висновки щодо його ефективності та впливу на навчальне середовище.

Висновки до Розділу III

В цьому розділі магістерської роботи було проведено аналіз та дослідження ефективності впровадження гуманістичних підходів в навчання англійської мови в Дніпровській гімназії № 127 Дніпровської міської ради.

Дослідження базувалося на теоретичних концепціях гуманістичної педагогіки та їхньому застосуванні у викладанні іноземних мов. Ці висновки відображають головні підсумки та враження, отримані в результаті вивчення гуманістичних підходів на уроках англійської мови, а також можливість їхнього впровадження для поліпшення навчання та розвитку учнів.

Одним із ключових висновків є те, що впровадження гуманістичних підходів сприяє розвитку позитивного ставлення до навчання англійської мови серед учнів. Індивідуалізація навчання та акцент на інтересах та потребах кожного учня допомагає створити сприятливий клімат для ефективного вивчення мови.

Також важливим виявився вплив групових вправ та проектів, орієнтованих на співпрацю та взаємодопомогу. Вони не лише розширюють комунікативні навички учнів, але й стимулюють розвиток соціальних навичок та взаєморозуміння.

Деякі виклики, такі як визначення оптимального балансу між індивідуальним та груповим навчанням, були виявлені під час дослідження. Проте, вони можуть бути подолані за допомогою ретельного планування та адаптації методів до конкретних особливостей групи учнів.

Загалом, результати дослідження свідчать про те, що впровадження гуманістичних підходів на уроках англійської мови сприяє підвищенню мотивації та активності учнів, створює атмосферу позитивного самовизначення та сприяє їхньому індивідуальному розвитку.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Магістерське дослідження присвячено важливості формування гуманістичних цінностей в учнів на уроках англійської мови, яке здійснювалося в двох аспектах: як гуманізація освіти щодо врахування особливостей кожного учня в класі та як навчальні матеріали або завдання, що містять інформацію, яка розглядає питання гуманізації.

У роботі розглядалися та впроваджувалися методи гуманістичної педагогіки на уроках англійської мови, що включало індивідуалізацію навчання, активне залучення студентів-практикантів та підтримку самовираження кожного учня. Встановлено, що такий підхід сприяє розвитку не лише мовних, а й особистісних навичок.

Виявлено, що гуманістичний підхід до навчання сприяє розвитку особистісного потенціалу учнів. Учні виявляють більший інтерес до навчання, формують свої цінності та навички, необхідні для активного життя.

У роботі висвітлено позитивний вплив гуманістичних цінностей на створення класного співтовариства. Учні розвивають взаємоповагу, толерантність та здатність до співпраці.

Зазначено важливу роль вчителя у впровадженні гуманістичного підходу. Вчитель стає не лише посередником у навчанні мови, але й наставником, який сприяє формуванню гармонійної особистості учня.

Доведено, що гуманістичний підхід дозволяє оптимізувати процес навчання та оцінювання, забезпечуючи більш глибоке розуміння навчального матеріалу та розвиток критичного мислення.

Досліджено ключові аспекти організації освітнього процесу з фокусом на індивідуальному розвитку. Встановлено, що індивідуалізація є необхідною складовою для досягнення високих результатів в навчанні. У роботі проаналізовані та оцінені різноманітні методи та підходи, які сприяють індивідуалізації навчання.

Розглянуто підходи до диференціації завдань, адаптації матеріалів та використання індивідуальних навчальних планів. Визначено, що використання сучасних технологій важливо для створення індивідуалізованого навчального середовища. Технології допомагають персоналізувати матеріали, враховувати темпи навчання та індивідуальні потреби учнів.

Зазначено, що вчителі відіграють критичну роль у впровадженні індивідуалізованих підходів. Відмічено важливість створення підтримуючої навчальної спільноти, яка сприяє взаємодії та обміну досвідом.

У роботі окреслено позитивні впливи індивідуалізованого навчання на розвиток учнів, зокрема, підвищення мотивації, розвиток саморегуляції та покращення результатів навчання.

Магістерське дослідження містить рекомендації щодо оптимальних стратегій та практик для організації ефективного освітнього процесу, спрямованого на індивідуальний розвиток кожного учня. Підкреслено, що індивідуалізація є постійно зростаючою тенденцією у сучасній освіті.

Останній розділ магістерського дослідження присвячений аналізу впровадження гуманістичних підходів на уроках англійської мови в Дніпровській гімназії № 127 Дніпровської міської ради в дев'ятому класі. Гуманістичний підхід у гімназії виявився ефективним і вплинув на процес навчання та розвитку учнів.

Однією з ключових характеристик гуманістичних підходів була активна взаємодія з учнями. Ці методи посприяли особистому розвитку та самовираженню здобувачів освіти. У роботі зазначено, що гуманістичні підходи посприяли розвитку навичок самооцінки та критичного мислення серед учнів. Вони надали можливості здобувачам освіти активно долучатися до власного навчання та визначати свої потреби.

Однією з основних переваг було залучення соціального елемента у освітній процес. Групова робота та обговорення сприяли формуванню сприйняття класу як спільноти, що сприяло колективному навчанню.

Гуманістичні підходи позитивно вплинули на розвиток особистості учнів, зокрема, вони допомогли формувати позитивне ставлення до навчання та стимулювали індивідуальний розвиток.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо у вивченні досвіду впровадження гуманістичного підходу в школах Великої Британії на заняттях з іноземної мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрущенко В. Характер особистості: гармонія національних і загальнолюдських цінностей, шляхи формування. Вища освіта України. 2009. №2. С. 5–13.
2. Бех І. Д. Особистість у просторі духовного розвитку: навч. посібник. К.: Академвидав, 2012. С. 74-76.
3. Бех І. Д. Особистість у сьайві духовності: монографія. Київ – Чернівці: «Букрек», 2021. 244 с.
4. Бех І. Д. Ганнусенко Н. І., Чорна К. І. Концепція виховання гуманістичних цінностей учнів. До факультативного курсу «Основи гуманістичної моралі». Шкільний світ. 2005. №45. С. 4–11.
5. Бургун І. В. Підготовка компетентного випускника як реалізація гуманістичної місії середньої освіти. Народна освіта. 2014. Випуск 3(24). URL: <http://narodnaosvita.kiev.ua>
6. Буяшенко В. Наука сьогодення: від академізму до соціального сервісу. Вісник Академія праці, соціальних відносин і туризму. 2019. №3. С. 7–12.
7. Воронкова В., Кивлюк О. Людина у освітньому просторі smart-суспільства. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманов, 2017. №10-11. С. 88-95.
8. Галицька М. М. «Культура» та «освіта»: взаємозумовленість понять. Педагогічний процес: теорія і практика. 2013. Вип. 4. С. 28–33.
9. Жигайло Н., Карпінська Р. Психологія професійного та духовного становлення майбутнього медика як фахівця європейського рівня. Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». 2014. №11. С. 369-375.
10. Ільницький Д. О. Глобальна конкуренція в науково-освітньому просторі: інтелектуально-ресурсний вимір: дис. ... д-ра економ. наук. Київ, 2016. 512 с.

11. Капська А., Ковальчук О. Деякі підходи до змісту дефініції «гуманістичні цінності». Гірська школа Українських Карпат. 2013. № 8-9. С. 201-204.
12. Ковальчук В. Різноманіття технологій навчання – вимога часу. Відкритий урок: розробки, технології, досвід. 2009. №9(177). С. 12-13.
13. Ковальчук В. Виховання громадянської свідомості молоді в контексті освітніх реформ: досвід США. Порівняльна професійна педагогіка. 2015. №2(5). С. 105–102.
14. Концепція виховання гуманістичних цінностей учнів загальноосвітніх шкіл / [укл. І. Бех, Н. Ганнусенко, К. Чорна]. Українське релігієзнавство: зб. наук. ст. і матер. К., 2005. №4. С. 265–282.
15. Крошка О. І. Сучасна психологічна наука про життєво-ціннісні орієнтації молоді. Дев'ята міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Сучасність, наука, час. Взаємодія та взаємовплив». URL: <http://intkonf.org/kroshka-oi-suchasna-psihologichna-nauka-pro-zhittevo-tsinnisni-orientatsiyimolodi/>.
16. Левківська К. В. Ціннісні засади діяльності освітніх закладів: навчально-методичний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ, 2017. 136 с.
17. Легкоступ І. І. Гуманна педагогіка – педагогіка культури. URL: <http://od.gumped.ru/gumpedagogika/news-igor-legkostup-gumannaya-pedagogika---pedagogika-kulturyi-ukr>
18. Легун О. М. Роль цінностей і ціннісних орієнтацій у розвитку особистості. Проблеми загальної та педагогічної психології: зб. наук. пр. Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка НАПНУ / за ред. С. Д. Максименка. Т. XII, ч. 4. К., 2010. С. 241-248.
19. Лопатинська В. В. Організаційно-методичні основи формування гуманістичних цінностей підлітків у позашкільних навчальних закладах туристсько-краєзнавчого профілю: навч.-метод. посібник. Переяслав-Хмельницький: ПП «СКД», 2007. 62 с.

20. Максименко С. Д. Загальна психологія : підручник. К.: Нова книга, 2001. 434 с.
21. Малихін О. Розуміння світоглядного потенціалу предметів гуманітарного циклу в контексті організації профільного навчання: історико-дидактичний аспект. Дидактика: теорія і практика. 2015. С. 11–15.
22. Маніфест гуманної педагогіки. URL: http://gumanpedagog.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=127&Itemid=57<=uk.
23. Мацько Д. С. Гуманістичні цінності як основа особистісного та професійного ставлення учителя. Гуманітарні науки науково-практичний журнал. 2007. №2. С. 12–15.
24. Морозова Л. П. Гуманізм: особливості історичного розвитку. URL: <http://conf.vntu.edu.ua/humed/2010/txt/morozova.php>: 16.11.2023
25. Мукай Т. В. Використання ідей гуманної педагогіки на уроках інформатики в основній школі. Матеріали ХХ обласної виставки-презентації педагогічних ідей та технологій. Х., 2013. 88 с.
26. Мукай Т. В. Застосування сучасних ІКТ з метою формування індивідуальної навчальної рефлексивно-гуманістичної траєкторії розвитку учнів середньої школи. Інформаційні технології в освіті. 2015. №22. С. 141-157.
27. Назаренко Л. М., Антюшина О. М. Ціннісні орієнтири «нової школи»: у вимірі наукової позиції Є. П. Голобородько. Таврійський вісник освіти. 2017. №1(57). С. 30-33.
28. Нікіфорова І. І. Конкурентні відносини у суспільстві як об'єкт державного регулювання. Державне управління та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. Дніпропетровськ: ДРІДУ НАДУ, 2013. Вип. 4(19). С. 68–76.
29. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

30. Остропольська З. М. Техногенна культура: антропологічні виміри. *Культура України*. 2016. Випуск 52. С. 29–36.
31. Рабійчук С. О. Місце ціннісних орієнтацій в цілісній системі виховання сучасних старшокласників. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*. 2012. №1. URL: http://elar.khmnu.edu.ua/bitstream/123456789/2915/3/Vnadps_2012_1_15.pdf
32. Рибалка В. В. Честь і гідність особистості як предмет діяльності практичного психолога: [посібник] / Валентин Рибалка. К.: Шкільний світ, 2010. 128 с.
33. Семків І. І. Індивідуальні цінності як психологічні механізми формування соціального капіталу. *Проблеми сучасної психології*. 2010. Вип. 10. С. 699-705.
34. Сидоренко В. В. Концептуальні засади Нової української школи: ключові компетентності, ціннісні орієнтири, освітні результати. *Методист*. 2018. №5. С. 4-21.
35. Стасюк Г. Розвиток освіти в «організованому суспільстві»: українські реалії та перспективи. *Проблеми гуманітарних наук. Філософія*. 2014. Вип. 33. С. 141–150.
36. Столяренко О. Дослідження особливостей формування гуманістичних цінностей сучасної молоді. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*. 2022. №52. С. 55–60.
37. Тарасенко Г.С. Взаємозв'язок естетичної та екологічної підготовки вчителя в системі професійної освіти: Монографія. Черкаси: «Вертикаль», видавець ПП Кандич С. Г., 2006. 308 с.
38. Тепла О. М. Категорія добра в системі гуманістичних цінностей: зб. матеріалів ІХ Всеукр. наук.-практ. конф. [«Молодь, освіта, наука, культура і національна самосвідомість»], (Київ, 25-27 квітня 2006 р.). К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2006. Т. 3. С. 235-237.

39. Ткаченко К. О. Формування гуманістичних цінностей нечуючих підлітків: теоретичний аспект. К. О.Ткаченко. Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови: зб. наук. праць. Вип. 6. за ред. В. В. Засенка, А. А. Колупасевої. К.: Інститут спеціальної педагогіки НАПН України, 2014. С. 168-172.
40. Формування екологічної компетентності школярів: наук.-метод. посібник / Н. А. Пустовіт, О. Л. Пруцакова, Л. Д. Руденко, О. О. Колонькова. К.: Педагогічна думка, 2008. 64 с.
41. Фукуяма Ф. Великий крах. Людська природа і відновлення соціального порядку. Львів: Кальварія, 2005. 380 с.
42. Шумка М. Л., Шандрук І. С. Трансформація гуманістичних ідей в сучасності. Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації: щоріч. наук. пр. / відп. за вип. Т. В. Гончарук. Тернопіль: ТНЕУ, 2014. С. 1–25.
43. Ясницька Н. Деякі аспекти державного управління наукової діяльністю вищих навчальних закладів в умовах реформування галузі. Демократичне врядування. 2016. Вип. 16–17. С. 1–11.
44. A medical student elective promoting humanism, communication skills, complementary and alternative medicine and physician self-care / M. Dossett, V. Kuhatsu, V. Nunley, D. Mehta, R. Davis, R. Phillips, G. Weh // Explore (NY). 2013. Vol. 9. Issue 5. p. 292-298.
45. Lee W. N., Langiulli M., Mumtaz A., Peterson S. J. A comparison of humanistic qualities among medical students, residents, and faculty physicians in internal medicine. Heart Diseases. 2003. Vol. 5(6). Pp. 380-383.
46. Lewis D. Humanism and the art of medicine. Momentum. 2012. Volume 1(2).
47. Mukii T. V. The Development of Key Student Competencies While Studying Computer Science in Secondary School / International Journal of 213 Research in E-learning. 2016. Vol. 1, Issue 2. Pp. 103-118.

48. Nelson K. Investigating future physician preparedness for providing humanistic care to dying patient. Proceedings of the national conference on undergraduate research. Cheney, WA: Eastern Washington University, 2015. Pp. 465-472.

49. Sura N. A. Teacher's strategies in language classroom / N. Sura // Middle-East journal of scientific research. 2012. №12 (9). Pp. 1224-1230.

50. Voronkova V., Maksimenyuk M., Nikitenko V. Humanistic management in the context of phylosofic anthropology: human dimension. Нова парадигма. 2016. Вип. 129. С. 64–76.